

Hogeschool NCOI

Business IT & Management

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo-bacheloropleiding Business IT & Management van Hogeschool NCOI. De beoordeling is uitgevoerd door een visitatiepanel dat door NQA in opdracht van Hogeschool NCOI is samengesteld. Het panel is in overleg met de opleiding samengesteld en is voorafgaand aan de visitatie goedgekeurd door de NVAO.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Het is opgesteld conform het *Beoordelingskader voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling* van de NVAO (22 november 2011) en het *NQA Protocol 2013 voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 17 en 18 oktober 2013.

Het visitatiepanel bestond uit:

De heer dr. ir. H. Kievit (voorzitter, domeindeskundige)

De heer F.C.B.M. Willems (domeindeskundige)

De heer A.J.H. van Dijk RI CMC (domeindeskundige)

De heer G. van der Veer (studentlid)

Mevrouw dr. M.J.H. van der Weiden, auditor van NQA, trad op als secretaris van het panel.

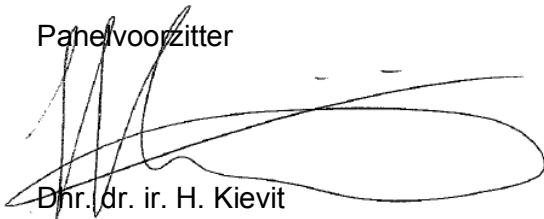
Bij de aanvraag werd door de instelling een kritische reflectie aangeboden die naar vorm en inhoud voldeed aan de eisen van het desbetreffende beoordelingskader van de NVAO en aan de eisen van het *NQA Protocol 2013*.

Het panel heeft de kritische reflectie bestudeerd en een bezoek aan de opleiding gebracht. De kritische reflectie en alle overige (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie hebben het visitatiepanel in staat gesteld om tot een weloverwogen oordeel te komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

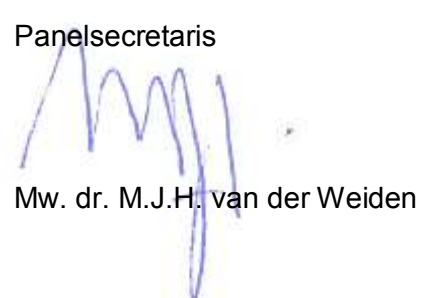
Utrecht, 13 november 2013

Panelvoorzitter

Dr. ir. H. Kievit

Panelsecretaris

Mw. dr. M.J.H. van der Weiden

Samenvatting

De hbo-bachelor Business IT & Management (BIM) van Hogeschool NCOI wordt op negen locaties aangeboden, zowel duaal als in deeltijd. De opleiding richt zich op mensen ouder dan 21 jaar die al werkzaam zijn op dit terrein en die zich willen ontwikkelen tot het niveau van een hbo-bachelor.

Het panel beoordeelt beide varianten voor alle locaties van de opleiding als **voldoende**.

Beoogde eindkwalificaties

Het doel van de opleiding Business IT & Management (BIM) is informatiemangers op te leiden die de verbinding kunnen vormen tussen de business (de inhoudelijke doelstellingen van een bedrijf of organisatie) en de bijdrage die informatietechnologie (IT) daaraan kan leveren. Op basis van het beroepsprofiel heeft de opleiding kerntaken en eindkwalificaties geformuleerd. Bij het formuleren van de eindkwalificaties heeft de opleiding het landelijke model gebruikt waarin de verschillende ICT-opleidingen ten opzichte van elkaar worden gepositioneerd. Bij BIM gaat het vooral om de bedrijfsprocessen en in mindere mate om de software, het optimaliseren van de gebruikersinterface en de infrastructuur; de opleiding richt zich niet op de 'harde IT'. Het panel is van oordeel dat de eindkwalificaties voldoende aansluiten bij het niveau van een hbo-bachelor en dat ze in overleg met de werkveldcommissie regelmatig worden geactualiseerd.

Het panel komt op de beoogde eindkwalificaties (standaard 1) tot het oordeel **voldoende**.

Programma

De opleiding omvat 240 EC, verspreid over drie fasen waarin studenten modules volgen, en de afstudeerfase waarin ze hun portfolio completeren en een scriptie schrijven over een afstudeeronderzoek. De modules in de eerste fase bieden een brede basis in het vakgebied, in de tweede fase volgt een verdieping naar het meer strategische niveau en in de derde fase kunnen studenten een minor kiezen. Door de cursusliteratuur verwerven de studenten de benodigde kennis. De beroepsvaardigheden worden ontwikkeld doordat de student voor elke module praktijkopdrachten uitvoert die deels in het portfolio worden opgenomen. De studenten schrijven hun scriptie over een praktijkonderzoek in hun werkomgeving dat ze zelfstandig hebben uitgevoerd.

De systematische aanpak waarbij vanaf de eindkwalificaties wordt teruggeredeneerd naar de leerdoelen tot op het niveau van afzonderlijke modulebijeenkomsten, garandeert dat alle onderwerpen behandeld worden. Door de modulaire opbouw is het programma wendbaar en kan ingespeeld worden op ontwikkelingen in het veld. De eindopdrachten aan het eind van de eerste twee fasen zorgen ervoor dat de studenten de samenhang tussen de modules die ze gevolgd hebben moeten expliciteren. Het panel vindt deze aanpak, die werkt 'als een geoliede machine', een sterk punt van de opleiding.

Het panel ziet in het programma een oplopende moeilijkheidsgraad. De literatuur is van het juiste niveau en voldoende actueel. De opleiding is sterk praktijkgericht. De opleiding heeft plannen om ook de onderzoeksoriëntatie van de opleiding te versterken, waarbij het naar het oordeel van het panel belangrijk is dat studenten leren bronnen te beoordelen en dat de opleiding zich niet alleen richt op de vaardigheden maar vooral op de houding en het gedrag die voor onderzoek noodzakelijk zijn.

De opleiding maakt gebruik van drie leeromgevingen: de groepsbijeenkomsten, de werkomgeving van de student en de online leeromgeving. De studenten waarderen de continue wisselwerking tussen theorie en praktijk. Die wordt bevorderd doordat veel docenten in de IT-praktijk werkzaam zijn en actuele ontwikkelingen inbrengen.

Het panel vindt dat de opleiding weet in te spelen op de specifieke doelgroep van werkende studenten. De werkomgeving van de student moet aansluiten bij de opleiding en er moet een interne praktijkbegeleider aanwezig zijn. De toelatingscommissie ziet hierop toe. De benodigde studie-inzet is 10 à 20 uur per week, wat in combinatie met werk en gezin niet altijd gemakkelijk is. Door de modulaire opzet kunnen studenten zo nodig hun studie-inspanning over een langere periode spreiden, waardoor de opleiding studeerbaar blijft.

Het panel beoordeelt de oriëntatie, vormgeving, instroom, studeerbaarheid en duur van de opleiding (standaarden 2, 4, 5, 6 en 7) als **voldoende**, en de inhoud (standaard 3) als **goed**.

Personeel

Hogeschool NCOI werkt met een beleid waarbij medewerkers in vaste dienst verantwoordelijk zijn voor het logistieke en administratieve proces, de ontwikkeling van onderwijs en examinering en de kwaliteitsbewaking. Freelance professionals (docenten, examinatoren, begeleiders, ontwikkelaars) zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het onderwijs en de examinering. De docenten zijn hier tevreden over en vinden dat het bijdraagt aan de kwaliteit en objectiviteit. Ze voelen zich voldoende betrokken bij de opleiding. Vrijwel alle docenten werken in de praktijk van BIM. Hun deskundigheid wordt door de studenten positief beoordeeld. Voor de begeleiding en beoordeling van de scripties worden alleen docenten ingezet die minimaal een mastergraad hebben behaald. Het panel adviseert te investeren in de onderzoekscapaciteiten van alle docenten, niet alleen van de scriptiebegeleiders. Er is voldoende personeel om de opleiding te verzorgen. Het panel is onder de indruk van het aantal docenten op wie de opleiding een beroep kan doen en van de wijze waarop ze hiermee een optimale continuïteit voor de studenten kan garanderen.

Het panel beoordeelt het personeelsbeleid en de kwaliteit van het personeel (standaarden 8 en 9) als **voldoende** en de kwantiteit van het personeel (standaard 10) als **goed**.

Voorzieningen

De opleiding wordt verzorgd in Almere, Amsterdam, Arnhem, Breda, Den Haag, Eindhoven, Rotterdam, Utrecht en Zwolle. Als zich voor een locatie te weinig studenten hebben aangemeld wordt er uitgeweken naar een andere locatie voor de colleges.

Studenten die deze vanwege de afstand niet kunnen bijwonen kunnen ter compensatie het onderwijs volgen via een online leeromgeving, maar opleiding en studenten ervaren dit niet als ideaal. De opleidingslocaties en de voorzieningen op die locaties zijn naar het oordeel van het panel goed. Studenten kunnen lid worden van een (universiteits)bibliotheek naar keuze en de kosten hiervoor bij de opleiding declareren, maar benutten deze faciliteit nauwelijks. Het panel is zeer positief over de inhoud, functies en gebruiksvriendelijkheid van de nieuwe release van de digitale leeromgeving E-connect.

De student krijgt tijdens de opleiding begeleiding van docenten, een studieadviseur (studieloopbaanbegeleiding), een portfoliobegeleider, een praktijkbegeleider (vanuit het werkveld) en een scriptiebegeleider (afstuderen). Hoewel dit enigszins complex lijkt zijn de studenten er positief over. Ze voelen zich voldoende begeleid en zijn ook tevreden over de informatievoorziening. Deze is recent verbeterd.

Het panel beoordeelt de materiële voorzieningen (standaard 11) als **goed** en de studiebegeleiding (standaard 12) als **voldoende**.

Kwaliteitszorg

Hogeschool NCOI heeft een uitgewerkt kwaliteitsbeleid. Vanuit de afdeling Opleidingsmanagement wordt de kwaliteit van de opleiding integraal bewaakt en verbeterd, mede met de inzet van kwaliteitsmanagers. Er zijn heldere streefdoelen en de hogeschool maakt gebruik van audits als ISO en NVAO-accreditatie om de kwaliteit te verbeteren.

Het onderwijs wordt regelmatig geëvalueerd aan de hand van mondelinge en schriftelijke evaluaties en lesbezoeken. De resultaten hiervan en verbetermaatregelen worden besproken in het stafoverleg. Het panel adviseert de opleiding om studenten te informeren over het effect van de evaluaties en de maatregelen die genomen zijn. Er is een Opleidingsvertegenwoordiging ingesteld om met studenten het onderwijs te bespreken. De opleiding beschikt ook over een werkveldcommissie.

Het panel beoordeelt de evaluatie van resultaten (standaard 13) als **goed**, en de verbetermaatregelen en de betrokkenheid bij kwaliteitszorg (standaarden 14 en 15) als **voldoende**.

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Het panel is van oordeel dat de toetsen aansluiten bij de leerdoelen van de modules, van het juiste niveau zijn en aan de gangbare toetstechnische eisen voldoen. Het gebruik van eindtoetsen per fase en van het portfolio bevordert de integratie van de leerstof. De scriptie wordt door twee beoordelaars onafhankelijk beoordeeld aan de hand van een scoreformulier. De kwaliteitsborging door de examencommissie wordt na een wat late start serieus aangepakt.

Het panel heeft alle scripties van de twaalf inmiddels afgestudeerde studenten bestudeerd en stelt vast dat ze voldoen aan het vereiste hbo-bachelorniveau.

In alle scripties is sprake van een probleemstelling die uiteengelegd is in deelvragen en die de student op basis van literatuuronderzoek en een praktijkonderzoek beantwoordt. Het is duidelijk dat de studenten geleerd hebben hoe ze gegevens moeten verzamelen en interpreteren en hoe ze daaraan conclusies moeten verbinden. Niet alle studenten zijn even goed in staat om bij hun onderzoek ook buiten hun eigen context te kijken. Het panel stelt, ook op basis van de gesprekken met de studenten, vast dat de vaardigheden van studenten om bronnenonderzoek uit te voeren en de kwaliteit van bronnen te beoordelen versterkt zouden moeten worden en adviseert hieraan in de opleiding meer expliciet aandacht te besteden.

De studenten geven aan dat ze in praktijk kunnen brengen wat ze in de opleiding geleerd hebben en dat ze blij zijn met de keuze voor de opleiding. De opleiding beantwoordt aan hun verwachtingen.

Het panel beoordeelt de toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties (standaard 16) als **voldoende**.

Inhoudsopgave

1	Basisgegevens van de opleiding	11
2	Beoordeling	13
	Beoogde eindkwalificaties	13
	Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties	13
	Programma	17
	Standaard 2 Oriëntatie van het programma	17
	Standaard 3 Inhoud van het programma	19
	Standaard 4 Vormgeving van het programma	21
	Standaard 5 Instroom	22
	Standaard 6 Studeerbaarheid	24
	Standaard 7 Duur	25
	Personeel	26
	Standaard 8 Personeelsbeleid	26
	Standaard 9 Kwaliteit van het personeel	28
	Standaard 10 Kwantiteit van het personeel	29
	Voorzieningen	30
	Standaard 11 Materiële voorzieningen	30
	Standaard 12 Studiebegeleiding	31
	Kwaliteitszorg	32
	Standaard 13 Evaluatie resultaten	32
	Standaard 14 Verbetermaatregelen	33
	Standaard 15 Betrokkenheid bij kwaliteitszorg	34
	Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	34
	Standaard 16 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	34
3	Eindoordeel over de opleiding	39
4	Aanbevelingen	41
5	Bijlagen	43
	Bijlage 1 Eindkwalificaties van de opleiding	45
	Bijlage 2 Overzicht opleidingsprogramma	53
	Bijlage 3 Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris	55
	Bijlage 4 Bezoekprogramma	61
	Bijlage 5 Bestudeerde documenten	63
	Bijlage 6 Overzicht bestudeerde afstudeerwerken	65
	Bijlage 7 Verklaring van volledigheid en correctheid	67

1 Basisgegevens van de opleiding

Administratieve gegevens van de opleiding

1. Naam opleiding in CROHO	Business IT & Management
2. Registratienummer opleiding in CROHO	39118
3. Oriëntatie en niveau	Hbo-bachelor
4. Aantal studiepunten	240 EC
5. Afstudeerrichting(en)	--
6. Variant(en)	Deeltijd en duaal
7. Locatie(s)	Almere, Amsterdam, Arnhem, Breda, Den Haag, Eindhoven, Rotterdam, Utrecht en Zwolle
8. AD-programma*	N.v.t.
9. Registratienummer AD in CROHO	N.v.t.
10. Jaar vorige visitatie en datum besluit NVAO	Vorige visitatie: 2008 Besluit NVAO: 20 november 2008
11. Code of conduct	

*) Associate Degree, indien van toepassing

Administratieve gegevens van de instelling

12. Naam instelling	Hogeschool NCOI
13. Status instelling	Rechtspersoon voor hoger onderwijs
14. Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	N.v.t.

Kwantitatieve gegevens over de opleiding

Tabel 1: Uitval uit het eerste jaar

Cohort ¹	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Deeltijd	45%	30%	17%	4%	0%	1%
Duaal				6%	2%	6%

¹ Tot 2010 is het systeemtechnisch niet mogelijk een uitsplitsing te maken tussen duaal- en deeltijdse uitval.

Tabel 2: Uitval uit de bachelor

Cohort ²	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Deeltijd	8%	3%	6%	0%	0%	0%
Duaal				4%	0%	0%

Tabel 3: Bachelorrendement

Cohort	2007	2008	2009	2010	2011
Rendement	29%	21%	9%	3%	2%

Tabel 4: Docentkwaliteit

Graad	MA	PhD
Percentage	64%	5%

Tabel 5: Student-docentratio

	Propedeuse	Deeltijd hoofdfase	Duaal hoofdfase
Ratio ³	8-20	8-20	8-20

Gekoppeld aan maximale groepsgrootte

Tabel 6: Beoogd aantal contacturen per fase

Studiejaar	1	2	3	4
Contacturen	118	102	203	16

(gebaseerd op kick-off, modules, begeleidingsprogramma en begeleiding)

² Tot 2010 is het systeemtechnisch niet mogelijk een uitsplitsing te maken tussen duaal- en deeltijdse uitval.

³ Zie standaard 10 voor de toelichting

2 Beoordeling

Het visitatiepanel beschrijft hieronder per standaard van het NVAO beoordelingskader de bevindingen, overwegingen en conclusies. Het eindoordeel over de opleiding volgt in hoofdstuk 3.

De opleiding wordt in twee varianten aangeboden: deeltijd en duaal. De meeste bevindingen, overwegingen en oordelen zijn op beide varianten van toepassing. Als de varianten van elkaar verschillen is dat expliciet in de tekst aangegeven. De opleiding wordt op negen locaties aangeboden en studenten kunnen kiezen op welke locatie ze welke module willen volgen, mits er een groep is die groot genoeg is. Er is geen verschil tussen de opleidingslocaties in de uitvoering van het onderwijs.

Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Bevindingen

Doel van de opleiding

De bacheloropleiding Business IT & Management (BIM) van Hogeschool NCOI leidt informatiemanagers op die de verbinding kunnen vormen tussen de business (de inhoudelijke doelstellingen van een bedrijf of organisatie) en de bijdrage die informatietechnologie (IT) daaraan kan leveren. BIM'ers zijn werkzaam in functies als informatieanalist, (IT-/business)consultant, informatiemanager, data warehouse analist, applicatiebeheerder of projectleider van IT-projecten. Zij analyseren de diverse bedrijfsprocessen in termen van IT en wanneer een IT-oplossing het beste alternatief is spelen ze de opdracht door naar de (technisch) informaticus. Ze vervullen de rol van katalysator, kennisleverancier en procesbewaker en doen dat op tactisch of strategisch niveau, afhankelijk van de omvang van de organisatie.

Tot september 2013 heette de opleiding Bedrijfskundige Informatica. De naam is gewijzigd naar aanleiding van een besluit van de landelijke HBO-I-stichting om de naam aan te passen aan internationale standaarden. In dit rapport zal steeds de nieuwe naam worden gebruikt.

Beroepsprofiel

Een BIM'er komt in het werk in aanraking met een aantal kernopgaven/dilemma's die kenmerkend zijn voor het beroep en waarbij van de BIM'er een aanpak en een oplossing worden verwacht:

- De afweging tussen businessverwachtingen en IT-mogelijkheden;
- Incidentmanagement;
- Het garanderen van de businesscontinuïteit;
- De afweging van het wel of niet werken via een vastgestelde architectuur;
- De afweging tussen kosten en kwaliteit;
- Security versus gemak en toegankelijkheid;
- De afbreuk in business versus de kosten;
- Ketensamenwerking.

In de bovengenoemde beroepssituaties vervult de BIM'er een uitvoerende en adviserende rol. De BIM'er bewaakt de businessbelangen binnen het IT-domein van een organisatie en richt zich samen met de business process managers van andere afdelingen op het blootleggen van knelpunten in (bedrijfs)processen en het optimaliseren van deze processen. Daarbij wordt voortdurend de vraag gesteld of IT de oplossing voor het probleem is of ten minste een bijdrage hieraan kan leveren.

Tot de kerntaken van de BIM'er wordt gerekend:

- Business IT alignment;
- Functioneel beheer;
- Business informatiemanagement;
- Het begeleiden van veranderprocessen op functioneel vlak;
- Advisering;
- Proces- en projectmanagement;
- Het accepteren van wijzigingen op het IT-platform.

Om deze taken adequaat te kunnen uitvoeren haalt de BIM'er informatie over IT-oplossingen bij de informaticus, die de technische uitvoering uitbesteedt aan de technisch informaticus. Voor een efficiënte en effectieve communicatie is het van belang dat de BIM'er de taal van de technisch informaticus op hoofdlijnen verstaat.

Eindkwalificaties

De opleiding gebruikt het model dat door de landelijke HBO-I-stichting (het overleg van ICT-opleidingen van de bekostigde hogescholen) is opgesteld om de verschillende bacheloropleidingen op het terrein van ICT te positioneren. Het 3D-model onderscheidt vijf fasen uit de *life cycle* van informatiesystemen (analyseren, adviseren, ontwerpen, realiseren en beheren), vijf ICT-architectuurlagen (gebruikersinteractie, bedrijfsprocessen, software, infrastructuur en *hardware interfacing*) en drie beheersingsniveaus.

De opleiding BIM van Hogeschool NCOI richt zich wat betreft de architectuurlagen vooral op de bedrijfsprocessen en in mindere mate op de software, het optimaliseren van de gebruikersinterface en de infrastructuur; de opleiding richt zich niet op de 'harde IT' (*hardware interfacing*).

De opleiding heeft vijf beoogde eindkwalificaties geformuleerd die aansluiten bij de fasen uit de *life cycle* van informatiesystemen en daarnaast twee algemene eindkwalificaties:

1. Analyseren: de student analyseert bedrijfsprocessen en informatiestromen in hun onderlinge samenhang met als resultaat functionele specificaties die de basis vormen voor een advies;
2. Adviseren: de student formuleert een onderbouwd advies voor de optimalisering van bedrijfsprocessen waardoor het behalen van de organisatiedoelstellingen gestimuleerd wordt;
3. Ontwerpen: de student ontwerpt een procesarchitectuur met bijbehorende beheersing, rekening houdend met de requirements en beperkingen vanuit de business met betrekking tot de informatievoorziening;
4. Realiseren: de student begeleidt de acceptatie en ingebruikname van een IT-systeem of procesoptimalisatie, rekening houdend met de belangen aan de businesskant en met de randvoorwaarden vanuit de IT-kant;
5. Beheren: de student houdt gerealiseerde systeemimplementaties en proceswijzigingen in stand en zorgt voor een continue voortgang van processen die weinig/niet wijzigen, waarbij hij monitort of de functionaliteit nog aansluit bij de (informatie)behoefte van de gebruikersorganisatie;
6. Sociaal-communicatief: de student communiceert intern en extern op alle niveaus op adequate wijze, zowel schriftelijk als mondeling, om een vooraf opgesteld doel te bereiken;
7. Zelfsturing: de student stuurt en regelt op adequate wijze zijn eigen ontwikkeling ten aanzien van het professionele optreden.

Ten aanzien van de architectuurlaag bedrijfsprocessen moet de afgestudeerde alle eindkwalificaties beheersen op niveau 3: zelfstandig complexe problemen kunnen oplossen en daarbij de nodige creativiteit en inventiviteit toepassen. Dit beheersingsniveau wordt ook vereist voor de eindkwalificaties adviseren en beheren wat betreft de infrastructuur. Niveau 2 houdt in dat de afgestudeerde een volwaardig beroepsbeoefenaar is die zelfstandig kan opereren. Dit niveau wordt vereist voor het analyseren van software en infrastructuur en het adviseren over gebruikersinterface en software. De afgestudeerde moet de basisprincipes beheersen (niveau 1) voor het ontwerpen, realiseren en beheren van de gebruikersinterface, het ontwerpen van software en het realiseren van infrastructuur. Voor een nadere uitwerking van de eindkwalificaties zie bijlage 1.

In de kritische reflectie heeft de opleiding inzichtelijk gemaakt hoe de eindkwalificaties zich verhouden tot de Dublin descriptoren en de hbo-kernkwalificaties.

In een tabel is tevens aangegeven in welke onderwijsonderdelen de verschillende eindkwalificaties aan bod komen. Het panel stelt vast dat de beoogde eindkwalificaties op het vereiste bachelorniveau zijn geformuleerd.

Profilering

In 2013 heeft de opleiding het beroeps- en opleidingsprofiel in intensieve samenwerking met de werkveldcommissie (voorheen Raad van Advies) geactualiseerd en nader gespecificeerd. Daarbij heeft men zich georiënteerd op relevante ontwikkelingen op het vakgebied en op de opleidingsprogramma's van andere aanbieders in binnen- en buitenland. Kenmerkend voor de opleiding BIM van Hogeschool NCOI is dat ze zich richt op werkenden. Met het oog op de doelgroep wordt de opleiding aangeboden als duale en als deeltijdopleiding. De student moet beschikken over een passende werkplek die de student in staat stelt de theorie en praktijk te integreren.

Overwegingen en conclusie

Het panel stelt vast dat in de beoogde eindkwalificaties de aandacht voor de IT- en de businessaspecten in balans is en dat de eindkwalificaties voldoende aansluiten bij de beroepspraktijk op bachelorniveau waarvoor wordt opgeleid. De opleiding is zodanig georganiseerd en naar buiten gericht dat ze snel kan schakelen. Ze laat dat naar het oordeel van het panel zien doordat ze het programma in nauw overleg met de werkveldcommissie regelmatig aanpast aan nieuwe ontwikkelingen in het beroepenveld.

De *Academic Board*, die in eerste instantie is ingesteld voor de masteropleidingen, zal zijn werkzaamheden uitbreiden naar de bacheloropleidingen. Er is een onderzoeksinstituut ingericht waarbinnen lectoren werkzaam zijn. Een van hen onderhoudt de verbinding met de opleiding BIM. Op die manier zal de opleiding ook op het theoretische vlak versterkt worden, zodat ze de studenten opleidt tot de *reflective practitioners* waar de arbeidsmarkt behoefte aan heeft. Het panel is van oordeel dat Hogeschool NCOI de voorwaarden in huis heeft om dit te realiseren. Daarbij acht het panel het cruciaal dat de lectoren actief onderzoek koppelen met de BIM-opleiding en studenten en docenten betrekken bij onderzoek. Door de combinatie van een dergelijke onderzoeksgerichtheid met de sterke praktijkgerichtheid die nu al bestaat door de nauwe contacten met het werkveld en de specifieke doelgroep, zal de opleiding zich positief weten te onderscheiden van andere BIM-opleidingen.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Programma

Standaard 2 Oriëntatie van het programma

De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.

Bevindingen

De opleiding bestaat uit drie fasen waarin studenten modules volgen op de verschillende deelgebieden, gevolgd door de afstudeerfase waarin zij hun portfolio completeren en hun scriptie schrijven. Zie bijlage 2 voor een schematisch programmaoverzicht (2013-2014).

Actualiteit en diepgang

Het programma is ingericht op basis van de eindkwalificaties. Jaarlijks bespreekt de opleidingsmanager met de kerndocenten en de werkveldcommissie of het programma of een module moet worden aangepast naar aanleiding van de input van de werkveldcommissie en de resultaten van docenten- en studentenevaluaties. Het beleid van de opleiding daarbij is tijdig in te spelen op nieuwe trends, zonder zich te laten meenemen in hypes. Het panel stelt op basis van de gesprekken met docenten, studenten en management vast dat dit mechanisme ervoor zorgt dat het programma voldoende actueel is. Doordat de inhoud van de modules centraal ontwikkeld wordt zit er onvermijdelijk enige vertraging in de doorwerking van de actualiteit in het programma, maar het panel vindt de mate van vertraging acceptabel.

Gebruikte literatuur

Per module krijgen studenten een lijst met verplichte literatuur. De opleiding maakt vooral gebruik van handboeken op de diverse deelterreinen en daarnaast van enkele artikelen. De meeste literatuur is Nederlandstalig. Studenten krijgen ook een lijst met aanbevolen literatuur. Het panel heeft de literatuurlijst ingezien en stelt vast dat de verplichte literatuur het terrein van BIM voldoende dekt en van het juiste niveau is.

Beroepsvaardigheden

In de modules krijgen de studenten de kennis en vaardigheden die nodig zijn om in hun werkring de beroepsvaardigheden en beroepshouding te ontwikkelen. Dit betreft de specifieke BIM-vaardigheden maar ook de generieke vaardigheden die een afgestudeerde moet beheersen, namelijk communiceren, samenwerken, professionaliteit en het hebben van een positief-kritische instelling. De student krijgt voor elke modulebijeenkomst praktijkopdrachten en aan het eind van een module een afsluitend examen waarvan de vorm is afgestemd op de leerdoelen. Hierdoor oefent de student de verschillende vaardigheden, waarvan de bewijzen verzameld worden in het portfolio. Door de directe aansluiting met hun werkomgeving kunnen de studenten hun beroepsvaardigheden zeer gericht ontwikkelen. Het panel vindt dit een sterk punt van de opleiding.

Uiteraard geldt dit vooral voor de duale variant van de opleiding, maar doordat deeltijdstudenten dezelfde opdrachten moeten uitvoeren, waarbij ze gebruik kunnen maken van fictieve organisaties, en door de verplichte stage (30 EC) realiseren ook de deeltijdstudenten de vereiste beroepsvaardigheden.

Onderzoek

De opleiding beschouwt het kunnen opzetten, uitvoeren, analyseren en interpreteren van onderzoek als een belangrijke competentie van de afgestudeerde BIM'er. De kritische reflectie geeft aan dat onderzoek als een rode draad door de opleiding loopt. Het panel heeft vastgesteld dat de studenten inderdaad bij hun eindopdrachten na de eerste en de tweede fase een kwalitatief respectievelijk kwantitatief onderzoek moeten uitvoeren. Hierdoor bereiden ze zich voor op de scriptie waarmee ze de opleiding afsluiten. Het panel heeft echter ook vastgesteld dat de studenten het moeilijk vinden de distantie ten opzichte van de praktijk in te nemen die nodig is voor onderzoekend waarnemen en objectiveren en voor reflectie en analyse. Dat bleek niet alleen uit de scripties die het panel heeft gezien (zie standaard 16) maar ook uit de gesprekken met de studenten tijdens het bezoek. Het panel adviseert de opleiding zich in de onderzoekslijn niet alleen te richten op de onderzoeksvaardigheden, maar ook op de houding en gedrag die voor onderzoek noodzakelijk zijn. De voornemens die de opleiding op dit punt heeft zijn naar het oordeel van het panel een goede aanzet: een stevige verbinding met het onderzoeksinstituut NCOI, een nieuw handboek dat meer geschikt is voor de doelgroep van praktisch ingestelde mbo'ers en de inzet van de betreffende hoofdauteur in workshops voor docenten en studenten. Bij een volgende audit zou dit tot een zichtbaar betere onderzoeksoriëntatie kunnen leiden.

Internationalisering

De internationale context en ontwikkelingen van het vakgebied komen aan de orde in het onderwijsprogramma. Er wordt enige Engelstalige literatuur gebruikt. Het panel vindt dat hiermee voldoende aandacht besteed wordt aan de internationale aspecten.

Overwegingen en conclusie

Het panel is van oordeel dat de opleiding zorgt voor voldoende actualiteit en diepgang in het programma. De opleiding kiest ervoor volgens een gedegen mechanisme het programma regelmatig bij te werken in plaats van direct in te springen op nieuwe trends.

De ontwikkeling van beroepsvaardigheden komt door de studentenpopulatie en door de praktijkgerichte aanpak waarbij de werkomgeving van de studenten benut wordt zeer goed tot haar recht. De opleiding heeft gedegen plannen om ook de onderzoeksoriëntatie van de opleiding te versterken, waarbij het naar het oordeel van het panel belangrijk is dat de opleiding zich niet alleen richt op de vaardigheden maar vooral op de houding en het gedrag die voor onderzoek noodzakelijk zijn.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Standaard 3   Inhoud van het programma

De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Bevindingen

Inhoudelijke opbouw

De eerste fase van de opleiding legt een brede theoretische en praktijkgerichte basis waarbij zowel de bedrijfskundige als de IT-kant wordt behandeld. De studenten krijgen zes modules van elk 8 EC: Projectmanagement, Procesmanagement, Bedrijfskundig informatiemanagement, Systeemontwikkeling, Netwerktechniek en –beheer en IT-architectuur. In de tweede fase krijgen de studenten vier modules van 12 EC die zich richten op het strategisch niveau: Bedrijfskundig management voor ICT, ICT-strategie, Management van bedrijfsprocessen en Organisatie en verandering. De eerste en tweede fase worden afgesloten met een integratieve eindopdracht. De derde fase omvat twee verplichte modules van elk 12 EC: Adviesvaardigheden en Effectief communiceren en beïnvloeden. Daarnaast kiest een student in deze fase een minor van 24 EC. In de vierde fase doet de student het afstudeeronderzoek dat afgerond wordt met de scriptie, en wordt het portfolio gecompleteerd.

De minoren die gekozen kunnen worden zijn: Contract- en demand management, Applicatieontwerp en –integratie, Software development, Management van verandering, Kwaliteits- en procesmanagement, Projectmanagement met Prince2, Projectmanagement, Internetmanagement en webdesign, Digitale communicatie en Functioneel beheer.

Tot slot schrijft de student een scriptie. De opleiding geeft aan dat de student door praktijkgericht onderzoek moet kunnen bijdragen aan de innovatie van het eigen werk en van het eigen beroep. Doorgaans draait het onderzoek om het oplossen van praktische problemen waar studenten in de praktijk tegenaan lopen. Het onderwerp moet complex van aard zijn, bijvoorbeeld multidisciplinair of met meerdere belanghebbenden, en ingebed in organisatorische verbanden. De student moet de betrouwbaarheid en validiteit van het praktijkgerichte onderzoek beschrijven. Voordat de studenten hun onderzoeksvoorstel ontwikkelen organiseert de opleiding twee workshopbijeenkomsten over onderzoeksmethoden en –technieken. Nadat het onderzoeksvoorstel is goedgekeurd door de begeleidende docent begint de student aan het onderzoek en de scriptie. Op de werkplek wordt de student begeleid door een interne begeleider. Het panel heeft tijdens het bezoek inzicht gekregen in de vernieuwde beoordelingscriteria voor het onderzoeksvoorstel. Deze worden met ingang van het studiejaar 2013-2014 gehanteerd. Omdat de kwaliteit van het onderzoeksvoorstel in hoge mate de kwaliteit van de scriptie bepaalt, vindt het panel deze nadere concretisering een belangrijke verbetering. Met de verdere ontwikkeling van het onderzoeksinstituut streeft de opleiding onder andere na dat de afstudeeronderzoeken van de studenten zich sterker rond een aantal centrale thema's gaan concentreren, zodat er een opbouw van kennis ontstaat.

Het programma heeft een concentrische opbouw. De eindkwalificaties komen op verschillende momenten in de opleiding aan de orde, waarbij een steeds hoger beheersingsniveau vereist wordt. De opdrachten die de studenten moeten uitvoeren worden complexer en er wordt meer eigen initiatief en verantwoordelijkheid verwacht.

Samenhang in het programma

De instelling heeft, zoals bij standaard 1 beschreven, eindkwalificaties afgeleid uit het beroepsprofiel. In de studiegids staan bij elke module de onderwerpen, relevante eindkwalificaties en leerdoelen beschreven. Ook de leerdoelen per modulebijeenkomst liggen vast. Dit biedt de studenten houvast bij hun leerproces. Bij Hogeschool NCOI worden de modules ontwikkeld door ontwikkelaars, wordt het onderwijs verzorgd door docenten en worden de examens ontwikkeld en beoordeeld door weer anderen. Deze rollen zijn gescheiden (zie standaard 8). Uit de gesprekken met de docenten bleek dat zij zich er zeer van bewust zijn dat ze alle leerdoelen per module en per bijeenkomst moeten behandelen om te zorgen dat de studenten voor het examen kunnen slagen.

In de modules krijgen de studenten de kennis en vaardigheden aangereikt die ze nodig hebben om de leerdoelen te bereiken. Parallel aan de groepsbijeenkomsten voert de student in de eigen werkkring praktijkopdrachten uit. Het opleidingsprogramma begint met algemene vakkennis (fase 1), biedt vervolgens verdieping (fase 2) en werkt toe naar de beroepsoriëntatie van een zelfstandig beginnende beroepsbeoefenaar (fase 3 en 4). Aan het begin van de opleiding krijgen studenten tijdens een kick-offbijeenkomst informatie over de opzet en samenhang van het programma. Door het werken aan hun portfolio en door de integrale opdrachten aan het eind van fase 1 en 2 houden de studenten tijdens de opleiding zicht op de samenhang tussen de onderdelen.

Overwegingen en conclusie

Het panel stelt vast dat het programma de juiste inhoud omvat om studenten BIM op te leiden tot het vereiste bachelorniveau. Het panel heeft zich de vraag gesteld of de modulaire aanpak, waarbij studenten de modules niet verplicht in een vaste volgorde hoeven te volgen (zie standaard 4), een voldoende samenhang garandeert. Op dit punt is het panel in alle opzichten tevreden gesteld. De systematische aanpak waarbij vanaf de eindkwalificaties wordt teruggedeneerd naar de leerdoelen tot op het niveau van afzonderlijke modulebijeenkomsten, garandeert dat alle onderwerpen behandeld worden. Door de modulaire opbouw is het programma wendbaar en kan ingespeeld worden op ontwikkelingen in het veld. De eindopdrachten aan het eind van de eerste twee fasen zorgen ervoor dat de studenten de samenhang tussen de modules die ze gevolgd hebben moeten expliciteren. Het panel vindt deze aanpak, die werkt 'als een geoliede machine', een sterk punt van de opleiding.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 4   Vormgeving van het programma

De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Bevindingen

Leeromgevingen

In de bacheloropleiding BIM kunnen studenten gebruik maken van drie leeromgevingen: groepsbijeenkomsten, de eigen werkomgeving en de online leeromgeving. De kritische reflectie beschrijft dat het accent in de bijeenkomsten ligt op het ontwikkelen van (vak)kennis en vaardigheden onder leiding van een docent, in de werkomgeving op het ontwikkelen en vertonen van succesvol gedrag en dat studenten in de online leeromgeving (E-connect) met hun *peer group* aan digitale groepsopdrachten werken. De docent vervult de rol van coach van het leerproces en de portfoliobegeleider legt het verband tussen competentieontwikkeling in de opleiding en op het werk. Incidenteel komt het voor dat een student niet kan deelnemen aan de bijeenkomsten omdat die niet op een haalbare afstand worden georganiseerd. In dat geval kan een student deelnemen aan een digitale onderwijsgroep. Deze volgt hetzelfde tijdpad en behandelt dezelfde stof als de groep met fysieke bijeenkomsten. De studenten maken dezelfde opdrachten en nemen aan hetzelfde examen deel. Deelname aan de digitale onderwijsgroep wordt alleen voor de kennismodulen ingezet, niet bij vaardigheden. Zowel docenten als studenten beschouwen dit als een *second best* optie. Het panel is het met deze opvatting eens en beschouwt de optie van e-learning als een pragmatische oplossing om studenten in uitzonderingsgevallen zoveel mogelijk te accommoderen.

Werkvormen

In de bijeenkomsten worden verschillende werkvormen toegepast: kennis- en vaardighedenoverdracht, discussies, cases en inbreng en uitwisseling van werkervaring. In hun eigen werkomgeving voeren studenten praktijk- en portfolio-opdrachten uit. In de online leeromgeving vinden ze cases, reflectieopdrachten, competentie- en eindopdrachten en nadere informatie over het onderzoek dat ze moeten uitvoeren (eindopdrachten en scriptie). Het panel vindt de werkvormen voldoende gevarieerd en passend bij de doelstellingen van de modules.

Didactisch concept

Als didactisch concept wordt volgens de kritische reflectie het Actief Leer Principe (ALP) gebruikt, gebaseerd op het sociaal constructivisme en de leertheorie van Kolb. Dit betekent in de praktijk dat studenten hun competenties ontwikkelen doordat er een intensieve wisselwerking is tussen de aangeboden theorie en de praktijkervaringen van zowel de studenten als de docenten. De docenten bevestigden in het gesprek met het panel dat de studenten de aangeboden theorie zeer snel opnemen doordat ze die kunnen relateren aan hun achtergrondkennis en wat ze in de praktijk tegenkomen.

Aansluiting bij de doelgroep

De opzet van het programma is flexibel. Studenten kunnen op verschillende momenten aan de opleiding beginnen (september, december en maart) en de modules in een fase hoeven niet per se in een vaste volgorde te worden afgerond. Studenten kunnen kiezen voor een locatie en voor de avond- (zes of acht avonden per module) of dagvariant (eenmaal per twee weken een hele dag). De beperkende voorwaarde is wel dat er voldoende aanmeldingen moeten zijn, zodat de minimale groepsgrootte van acht studenten wordt gehaald. Studenten kunnen per module hun keuze aanpassen. De instelling wil hiermee inspelen op de specifieke situatie van werkende studenten die een baan, studie en gezin moeten combineren en soms geconfronteerd worden met onverwachte studievertragende omstandigheden. De studenten met wie het panel heeft gesproken, lieten weten dat ze bewust hebben gekozen voor de opleiding bij Hogeschool NCOI vanwege de combinatie theorie-praktijk en voor de mogelijkheid van klassikaal onderwijs.

Overwegingen en conclusie

Het panel heeft waardering voor de gekozen vormgeving van het programma die goed past bij de specifieke doelgroep van de opleiding. Door de opzet van het programma kan een gedegen integratie plaatsvinden van de aangeboden theorie en de praktijk waarin die theorie moet worden toegepast. Het panel heeft vastgesteld dat het programma de studenten aanzet tot hard werken.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Standaard 5   Instroom

<i>Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.</i>

Bevindingen

Vooropleiding

De bacheloropleiding BIM richt zich op studenten die ouder zijn dan 21 jaar en werkzaam zijn in een IT-functie. Om toegelaten te worden moeten studenten beschikken over een eindexamen havo, vwo of mbo-4. Een student die niet beschikt over het vereiste vooropleidingsniveau, kan een 21+-toets aanvragen. Op basis daarvan beslist de toelatingscommissie of de student geschikt is voor de opleiding en de Nederlandse taal voldoende beheerst. Beslissingen van de toelatingscommissie worden bekrachtigd door de examencommissie.

Geschikte werkomgeving

Daarnaast moeten studenten voor de duale opleiding aan de toelatingscommissie aantonen dat ze een geschikte werkomgeving hebben. Dit houdt in dat ze een functie op beginnend hbo-niveau moeten vervullen op het gebied van de opleiding. De aanstelling moet minimaal 20 uur per week zijn en op de werkplek moet een praktijkbegeleider aangesteld zijn die de student coacht en begeleidt. Van de praktijkbegeleider wordt verwacht dat hij/zij opereert op het vakgebied van de opleiding, minimaal twee jaar werkervaring in het vakgebied heeft, minimaal eindniveau hbo heeft en ervaring op het gebied van coachen, begeleiden en/of beoordelen van mensen in organisaties. Studenten die geen (relevant) werk hebben kunnen zich inschrijven voor de deeltijdopleiding. Zij volgen aan het eind van de opleiding een stage op een werkplek die aan vergelijkbare eisen moet voldoen als de werkomgeving van de duale studenten.

Het panel heeft tijdens het bezoek een aantal toelatingsdossiers ingezien. Elk dossier bevat een intakeformulier voor de student en een voor de praktijkbegeleider, een curriculum vitae van de student, kopieën van de relevante diploma's, een functieomschrijving en een verklaring van de werkgever (bij duaal een onderwijsarbeidsovereenkomst). Het panel heeft vastgesteld dat de opleiding bij twijfel nadere informatie opvraagt of nadere voorwaarden stelt. Het panel stelt op grond hiervan vast dat de opleiding zorgvuldige procedures hanteert om te garanderen dat niveau en complexiteit van de werkomgeving en de interne begeleiding voldoende zijn.

Vrijstellingen

De examencommissie besluit over verzoeken tot vrijstelling op basis van een preadvies door de opleidingsmanager. In de meeste gevallen gaat het om verzoeken van studenten die begonnen waren met een aantal modules BIM en die vervolgens besloten zich in te schrijven voor de volledige bacheloropleiding. Ook komt het voor dat studenten een deel van de opleiding BIM aan een andere hogeschool hebben gevolgd en willen overstappen. Het panel heeft tijdens het bezoek een aantal vrijstellingsaanvragen ingezien en vastgesteld dat er sprake is van een zorgvuldige procedure met adequate bewijsstukken.

Overwegingen en conclusie

De overgrote meerderheid van de studenten volgt de duale opleiding. Het niveau en de complexiteit van de werkomgeving en de interne begeleiding die daar geboden kan worden, zijn cruciaal voor het leerproces van de student. Uit de gesprekken met studenten, docenten en examencommissie concludeert het panel dat hierop voldoende wordt toegezien. Studenten die hieraan niet voldoen kunnen zich inschrijven voor de deeltijdopleiding. Die biedt door de fictieve bedrijven en de stage een passend alternatief. Het opleidingsniveau sluit aan bij het niveau van de instromende studenten.

Het panel heeft zich ervan overtuigd dat de procedures voor toelating en voor vrijstellingen formeel juist geregeld zijn en duidelijk zijn vastgelegd in de Onderwijs- en examenregeling. De examencommissie ziet toe op een correcte uitvoering.

De digitale processen die de Hogeschool NCOI hanteert en de stringente scheiding tussen processen en documenten dragen bij aan de adequate verwerking van de aanvragen.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Standaard 6   Studeerbaarheid

<i>Het programma is studeerbaar.</i>

Bevindingen

Studielast

Uit de opleidingsvertegenwoordiging van de studenten en de gesprekken van het panel met studenten blijkt dat de studielast hoog is en dat studenten tussen de 10 tot 15 uur per week studeren. Uit schriftelijke evaluaties blijkt een studenttevredenheid van 75 procent voor studeerbaarheid. De studiebelasting wordt als hoog ervaren vanwege de vele onderwerpen binnen elke module en de vele opdrachten die studenten moeten maken. Het aantal lesuren beslaat gemiddeld twee tot drie uur per week en de lessen worden aangevuld met inhoud en discussie via de digitale leeromgeving. Studenten vinden de opleiding niet moeilijk, omdat ze de lesstof op hun eigen werk kunnen toepassen. Het panel constateert dat de opleiding studeerbaar is. De studievoortgang wordt voldoende gemonitord door onderwijsbeoordelingen en door de functie 'last login date' in de digitale leeromgeving E-connect, waardoor de hogeschool kan zien wanneer een student voor het laatst actief is geweest in de online leeromgeving. Elke student is toegewezen aan een van de studentcoördinatoren van de afdeling Advies & Voorlichting. Deze nemen contact op met de student als hij of zij een paar examens gemist heeft of ervoor gezakt is en vervullen hiermee de rol van studieloopbaanbegeleider. Er is extra begeleiding mogelijk bij studievoortgangsproblemen, zoals coaching op aanvraag. Een student kan zelf de studiebelasting spreiden, door bijvoorbeeld te besluiten de studie tijdelijk te stoppen en later de draad weer op te pakken.

Studieduur

De instelling geeft in haar voorlichting aan potentiële duale studenten aan dat het mogelijk is de opleiding in vier jaar af te ronden, afhankelijk van de juiste werkervaring, de werkplek en de hoeveelheid tijd die aan de opleiding besteed wordt. Om onjuiste verwachtingen te voorkomen spreekt de opleiding bij de programmabeschrijving sinds vorig jaar niet meer over vier jaren maar over vier fasen. In het portfolio tonen studenten aan dat ze beroepscompetent zijn, waar in de reguliere voltijdopleidingen de stage voor wordt gebruikt. Dit leidt tot tijdswinst in een duale opleiding waar de werkomgeving van de student immers ook de leeromgeving is. Dit geldt echter niet voor het afstudeeronderzoek en de scriptie.

Deeltijdstudenten moeten rekenen op een langere studieduur. Volgens de opleiding kunnen zij de opleiding afronden in vier à zes jaar. Zij gebruiken de studiepunten die in de eerste drie fasen voor het portfolio zijn geprogrammeerd, aan opdrachten die niet contextspecifiek zijn.

De 30 EC die hiervoor in de vierde fase staan geprogrammeerd gebruiken deeltijdstudenten voor de stage. Deeltijdstudenten kunnen aan de algemene, niet contextspecifieke eindkwalificaties, of de niet contextspecifieke delen van een eindkwalificatie werken in een andere dan de stage-omgeving. Dat kan op een willekeurige werkplek, aan de hand van een fictieve organisatie of aan de hand van casuïstiek. Op deze wijze kunnen de uren in de stage besteed worden aan die onderdelen waarvoor de omgeving specifiek moet zijn.

Het panel heeft tijdens het bezoek de portfolio's bekeken van een aantal studenten. In alle gevallen vond het panel ze zorgvuldig samengesteld en volledig. Het gewicht dat de opleiding hecht aan de praktijkopdrachten en de opbouw van het portfolio, en de discipline waarmee het portfolio wordt gevuld en beoordeeld, geven het panel het vertrouwen dat de studielast zowel voor duale als voor deeltijdstudenten vergelijkbaar is en voldoende zwaar.

Studenten met een functiebeperking

De les- en tentamenlocaties zijn toegankelijk voor studenten met een fysieke handicap. De Examencommissie kan een student met een functiebeperking toestaan om een tentamen in afwijkende vorm of op een andere locatie af te leggen. Een voorwaarde hiervoor is dat de afwijkende vorm niet tot een ander niveau of doelstelling van het tentamen leidt.

Overwegingen en conclusie

Het programma is studeerbaar. Bij stagnatie van de studievoortgang is er voldoende extra begeleiding beschikbaar. Doordat de werkomgeving en –ervaringen zo veel mogelijk benut worden voor de opleiding en doordat algemene vakken (zoals taalvaardigheid), studieloopbaanbegeleiding en stage voor deze doelgroep geen onderdeel uitmaken van het programma kunnen de duale studenten de 240 EC realiseren in ongeveer dezelfde tijd als voltijdstudenten aan een reguliere opleiding. Voor de deeltijdstudenten kan de studielast gerealiseerd worden in vier à zes jaar.

Locaties zijn toegankelijk voor studenten met een fysieke functiebeperking en er zijn specifieke regelingen voor studenten met een functiebeperking.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Standaard 7   Duur

De opleiding voldoet aan wettelijke eisen met betrekking tot de omvang en de duur van het programma.

Bevindingen

De bacheloropleiding BIM omvat 240 EC conform de wettelijke eisen voor een hbo-bachelorprogramma. De EC voor de programmaonderdelen zijn evenwichtig gespreid binnen en over de studiefasen.

Bij standaard 6 (Studeerbaarheid) heeft het panel onderbouwd dat de duur en omvang van het programma zowel voor de duale als voor de deeltijdopleiding aan de eisen voldoen.

Overwegingen en conclusie

Het panel stelt vast dat de opleiding voldoet aan de wettelijke eis van 240 EC.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Personeel

Standaard 8   Personeelsbeleid

<i>De opleiding beschikt over een doeltreffend personeelsbeleid.</i>
--

Bevindingen

Personeelsbeleid en deskundigheidsbevordering

De medewerkers die verantwoordelijk zijn voor het logistieke en administratieve proces, de ontwikkeling van onderwijs en toetsing en de kwaliteitsbewaking, zijn in dienst bij NCOI Opleidingsgroep. Het personeelsbeleid voor vaste medewerkers is uitgewerkt in een HR-jaarplan. Freelance professionals (docenten, examinatoren, begeleiders, ontwikkelaars) zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het onderwijs en de examinering. De afdeling docentenmanagement is verantwoordelijk voor de kwaliteit en kwantiteit van freelance professionals. De afdeling HRM is verantwoordelijk voor de kwaliteit en kwantiteit van de vaste medewerkers.

Vaste medewerkers volgen interne workshops, cursussen en seminars en kunnen gebruik maken van het opleidingsaanbod van NCOI Opleidingsgroep. Voor freelance professionals is het bijhouden van vak kennis, didactiek en onderzoeksvaardigheden in principe de verantwoordelijkheid van henzelf. Freelance professionals worden hierbij door de opleiding gefaciliteerd met vakbijeenkomsten (twee keer per jaar), kalibreersessies (twee keer per jaar, zie standaard 16) en didactische trainingen (wisselende frequentie). De opleiding biedt freelance professionals daarnaast de mogelijkheid aan om tegen sterk gereduceerd tarief een masteropleiding bij NCOI te volgen. Het panel vindt het beleid voor deskundigheidsbevordering van freelance professionals beperkt en de opleiding heeft geen beleid om een didactische aantekening per 2014 te realiseren. Het panel weegt dit punt licht, omdat de kwaliteit van docenten voldoende is (zie standaard 9).

Het opleidingsmanagement en de afdeling docentenmanagement bepalen welke docenten worden ingezet. Het panel adviseert nadrukkelijk het opleidingsmanagement om hierbij het belang te onderkennen dat (kern)docenten betrokken worden bij onderzoek en dat docenten een prominente rol spelen in het vakoverleg en de vakontwikkeling.

Het CROHO-eigenaarschap (het actualiseren van de opleiding en het blijven voldoen aan landelijke eisen) is belegd bij de opleidingsmanager, de kerndocent(en) en de werkveldcommissie.

Functioneren en beoordelen

Freelance professionals krijgen in het eerste jaar dat ze voor NCOI actief zijn extra begeleiding en aan het einde van het eerste jaar een persoonlijk voortgangsgesprek met een HR-consultant. Daarna wordt er elke twee jaar een voortgangsgesprek gehouden. Periodiek voert de opleidingsmanager opleidingsbezoeken uit die met de docent worden geëvalueerd. Iedere module die een docent uitvoert, wordt in de tweede en laatste les geëvalueerd. Studenten geven aan dat de evaluatie in de tweede les waardevol is, omdat de opleiding de docent daardoor vroeg kan bijsturen. Studenten geven aan dat er inderdaad bijsturing plaatsvindt als dit nodig is. De opleiding streeft naar een minimale gemiddelde score van 8,0 voor docenten. De opleiding relateert de score van een 8,0 als het incidenten betreft. Het panel ziet dat het functionerings- en beoordelingsbeleid binnen het gekozen opleidingsmodel het gewenste effect heeft.

Selectie nieuw personeel

Voor zowel vaste als freelance functies zijn er specifieke selectieprocedures ontwikkeld. Voor iedere functie is er een functieprofiel opgesteld. Sinds 2009 is de selectie van freelance professionals aangescherpt en wordt er een onderscheid gemaakt tussen examinatoren, beoordelaars, ontwikkelaars, meelezers, lesdocenten en portfoliobegeleiders. Een kandidaat freelance docent wordt bijvoorbeeld gevraagd om een deel van een les te verzorgen en een kandidaat examinator om een deel van een tentamen te ontwikkelen. Nieuwe freelance professionals moeten minimaal een masterdiploma hebben, didactisch vaardig zijn en actuele vakkennis hebben. Het panel vindt het beleid voor het aanstellen van freelance professionals adequaat.

Overwegingen en conclusie

De opleiding heeft een geschikt personeelsbeleid dat is vastgelegd in een HR-jaarplan. De opleiding heeft een beleid voor deskundigheidsbevordering. De functionerings- en beoordelingscyclus voldoet. De selectieprocedure voor nieuw personeel is adequaat.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Standaard 9   Kwaliteit van het personeel

Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Bevindingen

Kwalificaties van de docenten

Het personeel dat ingezet wordt voor de bacheloropleiding BIM bestaat uit een opleidingsmanager in dienst van NCOI en ruim zestig freelance medewerkers die als kerndocent, ontwikkelaar, examenontwikkelaar, docent, begeleider, beoordelaar en/of scriptiebegeleider/beoordelaar hun bijdrage leveren. Het kernteam is multidisciplinair samengesteld en bestaat uit de opleidingsmanager, twee kerndocenten en ontwikkelaars. Het kernteam wordt ondersteund door een kwaliteitsmanager en door de lector en een lid van de *Academic Board*. Uit de desbetreffende bijlage in de kritische reflectie blijkt dat veel freelancers relevante ervaring hebben in IT, bedrijfskunde en/of consultancy. Veel van hen hebben een eigen bedrijf en een aantal is werkzaam bij een andere onderwijsinstelling. Van de docenten heeft 64 procent een mastergraad en 5 procent een doctorstitel. Voor de begeleiding en beoordeling van de afstudeerscripties worden alleen docenten ingezet die minimaal een graad op academisch masterniveau hebben.

Studenttevredenheid

De studenten zijn tevreden over hun docenten. Uit de studentevaluaties blijkt dat de studenten hun docenten gemiddeld een 7,8 geven voor hun praktijkgerichtheid en inhoudelijke deskundigheid en een 8,2 voor hun didactische deskundigheid. Het komt overeen met het oordeel van de studenten in het gesprek met het panel en is in de ogen van het panel een heel mooi resultaat. De studenten gaven aan dat de docenten goed in staat zijn de theorie te verbinden aan de werkpraktijk, vooral doordat ze in de praktijk werkzaam zijn.

Docenttevredenheid

De docenten zijn te spreken over de splitsing van de verschillende rollen (ontwikkelaar, docent, begeleider, beoordelaar). Dat de rollen van docent en beoordelaar gescheiden zijn, komt volgens de docenten met wie het panel heeft gesproken, de objectiviteit van de beoordeling ten goede. Zij zijn zich er zeer van bewust dat ze de leerdoelen per bijeenkomst moeten behalen zodat de studenten hun examen kunnen behalen, en vinden dat ze voldoende gelegenheid hebben om in hun lessen het ontwikkelde materiaal aan te vullen met hun eigen praktijkervaringen en in te gaan op de werkervaringen die de studenten inbrengen.

De docenten vinden het prettig te kunnen werken met een groep studenten die zeer gemotiveerd is. Ze zijn tevreden over de organisatie van NCOI en de professionele ruimte die geboden wordt. Tweemaal per jaar wordt een vakoverleg georganiseerd waarvoor alle docenten worden uitgenodigd.

Overwegingen en conclusie

Het panel stelt vast dat de vakinhoudelijke en didactische kwaliteit van het ingezette onderwijspersoneel goed is. Het is naar het oordeel van het panel een sterk punt van de opleiding dat de docenten in de bijeenkomsten de verbinding kunnen leggen met de beroepspraktijk van de studenten. Dit blijkt ook uit de tevredenheid van de studenten over hun docenten. Als de docenten naast hun vakinhoudelijke kwaliteit ook op het gebied van onderzoek een stevige inbreng zouden hebben, zou het panel op deze standaard tot een hogere score zijn gekomen. Op dit moment echter worden de docenten ingezet voor hun eigen module en is er geen sprake van een onderzoekslint door de hele opleiding heen waar alle docenten impliciet en expliciet aan bijdragen. Het panel meent dat de nieuwe plannen om de docenten op dit punt bij te scholen (zie standaard 2) veelbelovend zijn. De opleiding gaf aan dat daarbij prioriteit zal worden gegeven aan de afstudeerbegeleiders. Het panel adviseert met klem ook de moduledocenten hierbij te betrekken.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Standaard 10   Kwantiteit van het personeel

<i>De omvang van het personeel is toereikend voor de realisatie van het programma.</i>
--

Bevindingen

De instelling kan voor de opleiding beschikken over een uitgebreide *pool* met docenten. Deze groep is ruim toereikend voor de behoeften van de opleiding. Op basis van de te verwachten inschrijvingen op een bepaalde locatie worden freelancers ingehuurd. Door het systeem van freelancers en het ruim voldoende aanbod van geschikte docenten is er een optimale garantie voor continuïteit. Bij ziekte of uitval van een docent is snelle vervanging mogelijk en doordat het studiemateriaal centraal ontwikkeld is kan een docent het meteen van een ander overnemen. Docenten kunnen zelf bepalen hoe hoog hun werkdruk is doordat ze aangeven of ze wel of niet beschikbaar zijn om in een bepaalde periode ingezet te worden. De studenten gaven in het gesprek met het panel aan dat ze het geen enkel probleem vinden dat ze per module vaak een andere docent hebben. Het panel stelt vast dat er sprake is van een goede balans tussen flexibiliteit en continuïteit.

Een module bestaat uit minimaal acht en maximaal twintig studenten. Bij een te geringe deelname worden studenten verwezen naar dezelfde module op een andere locatie. Docenten hebben geen taak bij het ontwikkelen van lesmateriaal en examens of het beoordelen van de studenten. Studenten worden niet alleen door hun docenten begeleid, maar ook door een portfoliobegeleider. Voor het berekenen van de docent-studentratio moet met deze factoren rekening worden gehouden. Op dit moment levert het informatiesysteem deze kengetallen nog niet systematisch waardoor de docent-studentratio van 1:20 een schatting is.

Overwegingen en conclusie

Het panel is onder de indruk van het aantal docenten waar de opleiding een beroep op kan doen en van de wijze waarop ze hiermee een optimale continuïteit voor de studenten kan garanderen.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Voorzieningen

Standaard 11   Materiële voorzieningen

<i>De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.</i>

Bevindingen

De opleiding wordt verzorgd in Almere, Amsterdam, Arnhem, Breda, Den Haag, Eindhoven, Rotterdam, Utrecht en Zwolle. De student kan per module een locatie kiezen. Als zich voor een locatie te weinig studenten hebben aangemeld wordt er uitgeweken naar een andere locatie voor de colleges. Studenten die deze vanwege de afstand niet kunnen bijwonen kunnen ter compensatie het onderwijs volgen via een online leeromgeving, maar opleiding en studenten ervaren dit niet als ideaal. NCOI Opleidingsgroep heeft vier eigen opleidingslocaties in Amsterdam, Rotterdam en twee in Utrecht die in 2012 door de jury van 'Trainingslocatie van het jaar' zijn uitgeroepen tot beste trainingslocaties van Nederland. De locaties beschikken over leslokalen met whiteboard, beamer, aansluiting voor laptops en internetverbinding. Andere opleidingslocaties die de opleiding huurt hebben minimaal dezelfde faciliteiten. In module-evaluaties worden de locaties van de opleiding gemiddeld met een 7,7 beoordeeld. In de onderwijs-evaluaties ziet het panel een aantal keren klachten over enkele opleidingslocaties terug, maar ziet dit als incidentele opmerkingen en weegt ze niet zwaar in het oordeel mee.

NCOI Opleidingsgroep beschikt in Hilversum over een bibliotheek voor medewerkers en freelance professionals. Studenten kunnen lid worden van een (universiteits)bibliotheek naar keuze en de kosten hiervoor bij de opleiding declareren, maar benutten deze faciliteit nauwelijks. Naast fysieke opleidingslocaties maakt de opleiding gebruik van de digitale leeromgeving E-connect voor informatievoorziening en online leren. Het panel is na het zien van de nieuwe en verbeterde release zeer positief over de inhoud, functies en gebruiksvriendelijkheid van de digitale leeromgeving E-connect. De voorzieningen op de opleidingslocaties vindt het panel adequaat.

Overwegingen en conclusie

Het panel beoordeelt de materiële voorzieningen als bovengemiddeld, beschouwt de variëteit aan opleidingslocaties als een pluspunt en is zeer positief over de vernieuwde digitale leeromgeving E-connect.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 12   Studiebegeleiding

De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Bevindingen

Begeleiding

De student krijgt tijdens de opleiding begeleiding van docenten, een studietoördinator (studieloopbaanbegeleiding), een portfoliobegeleider, een praktijkbegeleider (vanuit het werkveld) en een scriptiebegeleider (afstuderen). Het panel heeft studenten en docenten expliciet gevraagd naar de afstemming tussen de verschillende begeleidingsvormen. Docenten vertellen dat de verschillende begeleiders de studenten gevarieerd maar op elkaar afgestemd begeleiden, coachen en feedback geven. Studenten geven aan dat het voor hen duidelijk is welke begeleiders welk type begeleiding geven en van wie ze wanneer en waarover feedback krijgen. Ook geven studenten aan dat zij de begeleiding in de modules inhoudelijk waardevol vinden.

Informatievoorziening

Studenten ontvangen praktische en inhoudelijke informatie via E-connect. In de rapportage uit 2012 van de Inspectie van het onderwijs naar verkorte opleidingstrajecten is gebleken dat de informatievoorziening van de opleiding onvoldoende was en niet aan de wettelijke eisen voldeed. Begin 2013 is er een aantal verbetermaatregelen genomen zoals een aangescherpte OER en de professionalisering van de procedure voor vrijstellingen. Uit de onderwijsbeoordelingen en gesprekken met studenten blijkt dat studenten ten tijde van de visitatie en de maanden daaraan voorafgaand tevreden zijn over de informatievoorziening. Het panel vindt de informatievoorziening adequaat.

Overwegingen en conclusie

Op basis van de bestudeerde documenten en gevoerde gesprekken is het panel ervan overtuigd dat de begeleiding van studenten bijdraagt aan de studievoortgang en in het algemeen aansluit op de behoeften van de studenten. De informatievoorziening is adequaat.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Kwaliteitszorg

Standaard 13   Evaluatie resultaten

De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Bevindingen

Kwaliteitszorg

De opleidingsmanager is integraal verantwoordelijk voor de opleidingskwaliteit. Er zijn kwaliteitsmanagers binnen NCOI beschikbaar die de opleidingsmanager ondersteunen bij de kwaliteitsbewaking of -verbetering. Het panel heeft kennis genomen van de jaarcirkel met activiteiten en overleggen die plaatsvinden om het programma elk jaar voor te bereiden en uit te voeren. Op basis daarvan stelt het panel vast dat de pdca-cyclus voor verbetermaatregelen op opleidingsniveau wordt rondgemaakt. NCOI Opleidingsgroep is ISO-gecertificeerd. Het panel heeft gezien dat het ISO-handboek van NCOI van hoge kwaliteit is en het rapport van het ISO bovengemiddeld positief is over de kwaliteitszorg van NCOI. Het panel is onder de indruk van de consistentie waarmee de hogeschool de managementprocessen heeft beschreven in het ISO-handboek en andere kwaliteitsdocumenten. Ook stelt het panel vast dat Hogeschool NCOI interne en externe (NVAO) audits inzet om de kwaliteit te verbeteren.

Streefdoelen en onderwijsevaluaties

Voor 2013 zijn toetsbare streefdoelen bepaald die zijn vertaald in kritische prestatie-indicatoren voor iedere afdeling en medewerker. Daarnaast zijn er streefdoelen gesteld voor studenttevredenheid, die getoetst worden in onderwijsevaluaties op een schaal van 1 tot 10. Voorbeelden zijn streefdoelen van gemiddeld een 8,0 voor dienstverlening, een 8,0 voor de organisatie van toetsen, een 7,0 voor studiemateriaal en een 7,5 voor leslocaties. Het meest opvallende streefdoel is dat docenten gemiddeld een 8,0 dienen te behalen (zie standaard 8). De onderwijsevaluatie gebeurt mondeling in een halfjaarlijks gesprek met de opleidingsvertegenwoordiging en aan de hand van lesbezoeken. Daarnaast wordt elke module na de tweede en laatste les digitaal geëvalueerd. Het panel vindt de onderwijsevaluaties geschikt voor kwaliteitsverbetering.

Overwegingen en conclusie

De opleidingsprocessen en de methoden voor kwaliteitszorg staan goed beschreven in het ISO-handboek en andere kwaliteitsdocumenten. Er zijn ruim voldoende toetsbare streefdoelen geformuleerd. De onderwijsevaluaties worden frequent uitgevoerd en zijn geschikt voor kwaliteitsverbetering.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 14   Verbetermaatregelen

De uitkomsten van deze evaluaties vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan realisatie van de streefdoelen.

Bevindingen

Verbetermaatregelen

Opvallende resultaten van de evaluaties, kengetallen, complimenten en klachten worden maandelijks besproken in het afdelingsoverleg van de opleiding. Op basis hiervan formuleert de opleidingsmanager verbetermaatregelen. De opleidingsmanager houdt deze bij in een verbetermatrix, die voor vaste medewerkers inzichtelijk is. Verbetermaatregelen op modulenniveau worden geregistreerd in het centrale ERP-systeem Olympus. Verbetermaatregelen worden uitgevoerd door de opleidingsmanager (curriculum, studiemateriaal, examens), afdeling docentenmanagement (kwaliteit van docenten) en afdeling locatiemanagement (kwaliteit van locaties). De opleidingsmanager bespreekt inhoudelijke verbetermaatregelen in vakgroepen en voert deze samen met de kerndocenten uit. Het panel ziet dat evaluaties leiden tot passende verbetermaatregelen. Het panel vindt de verbetermaatregelen en de stand van zaken van de verbetermaatregelen echter niet voldoende SMART geformuleerd. Er wordt niet altijd een concrete deadline genoemd en er staat vaak 'ongoing' bij de stand van zaken.

Verbetermaatregelen sinds vorige visitatie

De vorige visitatie heeft tot een aantal aanbevelingen voor verbetermaatregelen geleid. Het betreft de te geringe aandacht voor de internationale dimensie in de opleiding, een eventuele dubbele honorering van werkervaring, de studeerbaarheid, de eventueel beperkte breedte van de vakervaring van zzp-docenten en het ontbreken van een bibliotheekvoorziening. Het panel heeft tijdens de visitatie specifiek op deze punten gelet. Naar de mening van het panel heeft de opleiding voldoende verbetermaatregelen genomen op deze punten. Het panel komt tot de conclusie dat er nu geen dubbele honorering meer plaatsvindt van werkervaring, de opleiding studeerbaar is, de docenten voldoende brede vakervaring hebben en de opleiding het lidmaatschap bij een (universiteits)bibliotheek vergoedt. De aandacht voor internationalisering is beperkt, maar naar het oordeel van het panel voldoende (zie standaard 2).

Overwegingen en conclusie

De verbeteracties worden geformuleerd op basis van verschillende evaluaties en inzichtelijk gemaakt in een verbetermatrix of het ERP-systeem Olympus. De verbeteracties kunnen meer SMART geformuleerd worden. Er zijn met succes verbetermaatregelen ingezet op bijna alle zorgpunten uit het vorige accreditatiebesluit.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Standaard 15   Betrokkenheid bij kwaliteitszorg

Bij de interne kwaliteitszorg zijn de opleidings- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Bevindingen

Het panel constateert dat de Werkveldcommissie, Examencommissie, studenten, docenten en vaste medewerkers ieder voor hun terrein voldoende zijn betrokken bij het verbeteren van de opleiding en voldoende op de hoogte worden gesteld van verbetermaatregelen. Via de kerndocent worden docenten bijvoorbeeld betrokken bij verbetermaatregelen. Studenten vinden dat er snel en adequaat op negatieve evaluaties of klachten wordt gereageerd en zien resultaat van hun inbreng. De opleiding heeft geen Opleidingscommissie en heeft per september 2013 een opleidingsvertegenwoordiging van studenten ingericht. De groep alumni is tot op heden te klein (twaalf in totaal) om een formeel netwerk te formeren.

Overwegingen en conclusie

De verschillende partijen die met de opleiding te maken hebben worden actief betrokken bij de interne kwaliteitszorg.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 16   Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Bevindingen

Systeem van toetsing

De studenten sluiten elke module af met een schriftelijk of mondeling examen of een module-opdracht dan wel een combinatie hiervan. Per module moet(en) altijd een of meer portfolio-opdrachten in het portfolio worden opgenomen. Het panel heeft een groot aantal toetsen ingezien en stelt vast dat de toetsen aansluiten op de leerdoelen en aan de gangbare kwaliteitseisen voldoen. De toetsmatrijzen en antwoordmodellen zien er goed uit. Een week na een examen worden de goede antwoorden beschikbaar gesteld zodat de studenten kunnen inschatten of ze geslaagd zijn voordat ze hun cijfer ontvangen. Studenten krijgen persoonlijke feedback bij de moduleopdrachten.

Het panel meent dat het aanstellen van aparte toetsontwikkelaars tot een kwaliteitsslag heeft geleid en kan zich vinden in de beoordelingen die gegeven zijn. De scheiding van de rollen van docent en beoordelaar draagt bij aan de objectiviteit van de beoordelingen.

Het panel is positief over de eindtoetsen per fase. Ze stimuleren de studenten om de leerstof uit de voorafgaande modules te integreren. De opleiding doet een aanzet om de studenten bij de eindopdrachten onderzoeksmatig te laten werken, maar het blijkt moeilijk om de studenten tot de daarvoor vereiste distantie te brengen. De studenten gaven in het gesprek met het panel overigens wel aan dat ze, terugkijkend op hun opleiding, vinden dat ze daarin vooruitgang hebben geboekt. Ook het werken met een portfolio dat studenten gedurende de hele opleiding opbouwen, draagt bij aan een versterking van de integratie van de leerresultaten. Studenten moeten in hun portfolio bewijzen verzamelen waarmee ze aantonen dat ze de eindkwalificatie op het vereiste niveau beheersen. Het panel vindt het portfolio een nuttig instrument.

In de afsluitende scriptie moeten studenten laten zien dat ze zelfstandig een onderzoeksopdracht in de beroepspraktijk kunnen opzetten en uitvoeren. Op basis van het onderzoek moet de student komen tot een onafhankelijk oordeel waaruit concrete aanbevelingen volgen. Van de student wordt ook een reflectie op de eigen bevindingen verwacht.

Voor de beoordeling gebruiken de beoordelaars een formulier waarin ze per criterium hun score toekennen. De criteria betreffen 1. de keuze van het onderwerp en afbakening van de opdracht, 2. de onderzoeksmethoden, 3. het gebruik van literatuur en analyse/interpretatie vanuit de theorie, 4. de resultaten en analyse, 5. de conclusies, aanbevelingen en reflectie en 6. de structuur, leesbaarheid en opbouw van de opdracht. De criteria hebben verschillende gewichten, waarbij de afbakening van de opdracht, de onderzoeksmethoden en de conclusies elk voor twintig procent meewegen, het literatuurgebruik en de analyse van de resultaten voor elk vijftien procent, en de structuur en leesbaarheid voor tien procent. De beoordelaars sturen hun oordeel onafhankelijk van elkaar naar het examenbureau. Bij een groot verschil of een onvoldoende wordt de scriptie door een derde beoordelaar gelezen. Het cijfer voor de scriptie bepaalt 85 procent van het afstudeercijfer. De resterende vijftien procent wordt bepaald door de mondelinge verdediging.

Er worden regelmatig zogenoemde kalibreersessies gehouden om onderling tot een gelijke interpretatie van de normen te komen, niet alleen voor de scriptiebeoordelaars maar ook voor beoordelaars van moduleopdrachten of mondelinge examens. Het panel vindt dit een zinvolle activiteit die voortzetting verdient.

Hogeschool NCOI heeft een centrale examencommissie waaronder acht examencommissies werkzaam zijn voor samenhangende domeinen. Voor de bacheloropleiding BIM is dat de examencommissie van het domein techniek en ICT. De examencommissies bestaan uit een combinatie van interne en externe leden.

De centrale examencommissie is begin 2012 gestart met haar werkzaamheden en is begonnen aan wat ze 'de voorkant' noemt: het vaststellen van een regeling voor de examencommissie (werkwijze van de commissie, leidraad voor het examenbureau, fraude- en plagiaatbeleid) en een Onderwijs- en examenregeling. Er loopt een aantal projecten om de kwaliteit van de toetsing te borgen, gericht op de interne curriculumconsistentie, inhoud en niveau van de leerdoelen, het eindkwalificatieniveau en de daarbij behorende beheersingsindicatoren en tot slot de concrete toetsing. De volgende stap, die momenteel gezet wordt, gaat om 'de achterkant', de controle op de kwaliteit van de examens en de scripties. Hiertoe zal de examencommissie steekproeven nemen van de gemaakte toetsen en scripties. Op dit moment is er al een systeem in werking waarbij ongeveer een maand na een toetsperiode de toetsresultaten worden geanalyseerd en eventuele klachten worden besproken. Het panel stelt vast dat de examencommissie weliswaar wat laat is gestart, maar inmiddels haar rol stevig heeft opgepakt.

Realisatie van de beoogde eindkwalificaties

Het panel heeft alle scripties van de twaalf inmiddels afgestudeerde studenten bestudeerd en stelt vast dat ze voldoen aan het vereiste hbo-bachelorniveau. Bij één scriptie had het panel enige aarzeling omdat het de onderzoeksaanpak en de conclusies wel erg mager vond. Het panel heeft besloten deze scriptie niet al te zwaar mee te wegen, omdat het de scriptie van de eerste afgestudeerde (2011) was en alle scripties daarna duidelijk van betere kwaliteit zijn. In alle scripties is sprake van een probleemstelling die uiteengelegd is in deelvragen en die de student op basis van literatuuronderzoek en een praktijkonderzoek beantwoordt. Het is duidelijk dat de studenten geleerd hebben hoe ze gegevens moeten verzamelen en interpreteren en hoe ze daaraan conclusies moeten verbinden. Niet alle studenten zijn even goed in staat om bij hun onderzoek ook buiten hun eigen context te kijken en een aantal beperkt zich in hun literatuuronderzoek grotendeels tot de boeken die in de modules behandeld zijn. Het panel stelt, ook op basis van de gesprekken met de studenten, vast dat de vaardigheden van studenten om bronnenonderzoek uit te voeren en de kwaliteit van bronnen te beoordelen versterkt zouden moeten worden. Het panel adviseert hieraan bij het onderzoeksvaardighedenonderwijs meer expliciet aandacht te besteden. Het panel heeft tijdens het bezoek de vernieuwde studenthandleiding voor de scriptie kunnen inzien, die met ingang van het studiejaar 2013-2014 wordt gebruikt. Deze geeft de doelen en stappen helder weer. De criteria voor bijvoorbeeld het gebruik van literatuur zijn aangescherpt ten opzichte van eerdere versies.

In het algemeen stemt het panel in met de gegeven cijfers voor de scriptie. De verschillen in kwaliteit die het panel aantrof in de bestudeerde set scripties, komen er correct in tot uitdrukking. In een aantal gevallen zou het panel een wat lager cijfer gegeven hebben, maar mogelijk heeft de mondelinge verdediging in die gevallen tot een hogere eindbeoordeling geleid.

Het panel heeft gesproken met een aantal studenten in de afstudeerfase. Zij gaven aan dat ze in praktijk kunnen brengen wat ze in de opleiding geleerd hebben en dat ze blij zijn met de keuze voor deze opleiding. De opleiding beantwoordt aan hun verwachtingen.

Overwegingen en conclusie

Op basis van de verschaft informatie en de gesprekken tijdens het bezoek concludeert het panel dat er sprake is van een adequaat systeem van toetsing en van borging van de toetskwaliteit. Zoals hierboven al vermeld is het panel van oordeel dat de examencommissie haar rol goed vervult. Het panel beveelt aan op de ingeslagen weg verder te gaan en de voornemens om de kwaliteit van toetsen en scripties ook achteraf te controleren op korte termijn uit te voeren.

Het panel is positief over het gebruik van de diverse toetsvormen en over het portfolio. Deze sluiten aan bij de specifieke situatie van de doelgroep van de opleiding en bevorderen de integratie van theorie en praktijk zodat de afgestudeerde op het beoogde niveau van een hbo-bachelor kan functioneren.

Het panel stelt vast dat de scripties het beoogde eindniveau van hbo-bachelor laten zien. In de loop van hun opleiding ontwikkelen de studenten zich van het praktische en administratieve werkniveau in de richting van bedrijfskundig en procesmatig denken. De opleiding zou de verbinding met de beroepspraktijk, die op dit moment haar kracht is, moeten uitbouwen naar een even sterke onderzoeksgerichtheid, passend bij de huidige ontwikkelingen in het hoger beroepsonderwijs. Het panel adviseert de opleiding om de plannen die ze heeft geformuleerd om de onderzoekslijn aan te scherpen (zie standaard 2) voortvarend uit te voeren. Mede gebaseerd op de reflectie die van studenten gedurende de hele opleiding wordt verwacht kunnen de studenten zich dan ontwikkelen tot de *reflective practitioners* waar de beroepspraktijk behoefte aan heeft.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

3 Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Standaard	Oordeel (geldt voor alle locaties)	
	duaal	deeltijd
<i>Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties</i>	voldoende	voldoende
<i>Standaard 2 Oriëntatie van het programma</i>	voldoende	voldoende
<i>Standaard 3 Inhoud van het programma</i>	goed	goed
<i>Standaard 4 Vormgeving van het programma</i>	voldoende	voldoende
<i>Standaard 5 Instroom</i>	voldoende	voldoende
<i>Standaard 6 Studeerbaarheid</i>	voldoende	voldoende
<i>Standaard 7 Duur</i>	voldoende	voldoende
<i>Standaard 8 Personeelsbeleid</i>	voldoende	voldoende
<i>Standaard 9 Kwaliteit van het personeel</i>	voldoende	voldoende
<i>Standaard 10 Kwantiteit van het personeel</i>	goed	goed
<i>Standaard 11 Materiële voorzieningen</i>	goed	goed
<i>Standaard 12 Studiebegeleiding</i>	voldoende	voldoende
<i>Standaard 13 Evaluatie resultaten</i>	goed	goed
<i>Standaard 14 Verbetermaatregelen</i>	voldoende	voldoende
<i>Standaard 15 Betrokkenheid bij kwaliteitszorg</i>	voldoende	voldoende
<i>Standaard 16 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties</i>	voldoende	voldoende

Overwegingen en conclusie

Weging van de oordelen op de zestien standaarden op basis van de motivering bij de standaarden en volgens de beslisregels van NVAO:

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 1 of 16 als onvoldoende beoordeeld wordt. Een 'onvoldoende' bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien tenminste de standaarden 1, 3, 6, 9, 13, 14, 15 en 16 als goed worden beoordeeld.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien de standaarden 1, 3, 6, 9, 13, 14, 15 en 16 als excellent worden beoordeeld.

Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande hbo-bacheloropleiding Business IT & Management van Hogeschool NCOI als **voldoende**.

4 Aanbevelingen

- Het panel adviseert de opleiding te investeren in de onderzoeksgerichtheid zodat ze de studenten opleidt tot goede *reflective practitioners*. Daarbij acht het panel het cruciaal dat de lectoren actief onderzoek koppelen met de BIM-opleiding en studenten en docenten betrekken bij onderzoek. In combinatie met de praktijkgerichtheid, die een sterk punt is van de opleiding, kan dit ervoor zorgen dat de opleiding zich positief onderscheidt van andere aanbieders.
- Het panel adviseert bij de nascholing op onderzoeksgebied niet alleen de scriptiebegeleiders te betrekken, maar ook de moduledocenten, zodat er een onderzoekslint kan ontstaan door de hele opleiding heen waar alle docenten impliciet en expliciet aan bijdragen.
- Het panel adviseert het opleidingsmanagement om bij het inzetten van docenten het belang te onderkennen dat (kern)docenten betrokken worden bij onderzoek en dat docenten een prominente rol spelen in het vakoverleg en de vakontwikkeling.

5 Bijlagen

Bijlage 1: Eindkwalificaties van de opleiding

Eindkwalificaties HBO Bachelor Business IT & Management

1. Analyseren;
2. Adviseren;
3. Ontwerpen;
4. Realiseren;
5. Beheren;
6. Sociaal-communicatief;
7. Zelfsturing.

Analyseren

De student analyseert bedrijfsprocessen en informatiestromen in hun onderlinge samenhang met als resultaat functionele specificaties die de basis vormen voor een advies.

Beschrijving

De Bachelor Business IT & Management (hierna BIM'er) vormt de schakel tussen de business en de techniek, en heeft daarmee vaak de rol van katalysator in veranderingsprocessen, die zowel aan de business- als aan de IT-zijde kunnen plaatsvinden. Zijn cirkel van invloed is hierin omgekeerd evenredig met de grootte van de organisatie; in een groot bedrijf is de rol van de BIM'er kleiner dan in een klein bedrijf.

De BIM'er analyseert de organisatie en haar bedrijfsvoering (bijvoorbeeld door het in kaart brengen van de business-architectuur), waarna hij knelpunten en kansen signaleert waar actie op ondernomen moet worden. Hij richt zich op het optimaliseren van (bedrijfs)processen, waarbij hij zichzelf voortdurend de vraag stelt of IT de oplossing voor het probleem is of anders een bijdrage hieraan kan leveren. Hij genereert en analyseert managementinformatie (onder andere via business intelligence) voor verschillende organisatieonderdelen en legt mogelijke knelpunten bloot in de informatievoorziening.

Hierbij weet hij te duiden welke samenhang er is tussen de algemene strategie en de IT-strategie, en hoe deze elkaar beïnvloeden. De BIM'er interpreteert en analyseert daarnaast relevante onderdelen van de organisatie, waaronder het algemeen beleid, producten en diensten voortgebracht door bedrijfsprocessen en de organisatiestructuur, waarbij informatie- en communicatietechnologie belangrijke factoren zijn.

Beheersingsindicatoren

1. De student analyseert bedrijfsprocessen aan de hand van de bedrijfsstrategie en de IT-strategie.
2. De student inventariseert de organisatie en de gegevensstromen/informatievoorziening voor de bedrijfsprocessen en beschrijft in dit kader knelpunten en oorzaak-gevolgrelaties.
3. De student maakt de interactie tussen onderlinge bedrijfsprocessen inzichtelijk.
4. De student beoordeelt de relatie tussen de bedrijfsstrategie, IT-strategie en IT-ontwikkelingen.
5. De student stelt vanuit businessperspectief een businessarchitectuurschema op van de organisatie.
6. De student voert een requirementsanalyse uit, rekening houdend met de stakeholders, functionele en niet-functionele eisen en bestaande systemen.
7. De student analyseert wat de consequenties zijn van een (strategische) koerswijziging voor bedrijfsprocessen en hun informatievoorziening.

8. De student analyseert voor een (deel van⁴) een bedrijfsnetwerk de eisen vanuit de business; de beschikbare alternatieven en de gestelde (veiligheids)voorwaarden.

Adviseren

De student formuleert een onderbouwd advies voor de optimalisering van bedrijfsprocessen waardoor het behalen van de organisatiedoelstellingen gestimuleerd wordt.

Beschrijving

De werkzaamheden van de BIM'er concentreren zich rond de bedrijfsprocessen. In de meeste bedrijven is er altijd wel een proces dat niet optimaal loopt, of niet optimaal samenkomt met andere processen. Hier ontstaat de toegevoegde waarde van de BIM'er. Hij geeft, na gedegen onderzoek en rekening houdend met vanuit het management gegeven eisen en/of beperkingen, een onderbouwd advies aan het management en aan de IT-afdeling binnen de organisatie. De eisen en/of beperkingen kunnen te maken hebben met voorwaarden die vanuit het management gesteld zijn aan IT-functionaliteiten, tijd, financiën, risico's, enzovoort.

Naast het voorgaande maakt de BIM'er gebruik van business intelligence (het omzetten van gegevens in informatie, die leidt tot kennis en aanzet tot actie, die uiteindelijk leidt tot competitief voordeel).

Het kan ook gebeuren dat na onderzoek door het management besloten wordt om bepaalde werkzaamheden te outsourcen. In het geval van outsourcing op IT-gebied, zal de BIM'er informatie inwinnen bij de IT-afdeling binnen de organisatie, en zal hij op basis daarvan een advies schrijven waarin wordt uiteengezet welke opties er zijn en wat de voor- en nadelen hiervan zijn. Hetzelfde geldt voor het wel of niet of op aangepaste wijze inzetten van bestaande software. Voor dit laatste is het nodig om inzicht te hebben in business IT alignment (de relatie tussen bedrijfsprocessen, software en hardware).

Ook bij adviseren speelt de grootte van het bedrijf waarin de BIM'er werkzaam is een rol; in een groter bedrijf zal de BIM'er wellicht niet het gehele advies schrijven, maar levert hij een bijdrage voor een specifiek onderdeel van dat advies.

Het doel van het advies is uiteindelijk om het management te ondersteunen met bruikbare managementinformatie die bijdraagt aan het behalen van de organisatiedoelstellingen. De bijdrage die de BIM'er hierin levert staat bekend onder de noemer business empowerment.

Beheersingsindicatoren

1. De student geeft advies over eisen, randvoorwaarden en condities waaronder een leverancier zijn diensten moet aanbieden.
2. De student stemt zijn advies af op het bedrijfsbeleid en de strategie.
3. De student stelt een advies op over de afstemming tussen business en IT (alignment en governance).
4. De student geeft advies over knelpunten op het terrein van processamenhang en -structuur.
5. De student geeft advies over knelpunten op het terrein van organisatie(rollen).
6. De student geeft advies over knelpunten op het terrein van informatievoorziening in een keten.
7. De student doet aanbevelingen voor aanpassing van bestaande software.
8. De student stelt maatregelen voor die de informatiebeveiliging van het netwerk ten goede komen.

---

⁴ Afhankelijk van de grootte van het bedrijf.

Ontwerpen

De student ontwerpt een procesarchitectuur met bijbehorende beheersing, rekening houdend met de requirements en beperkingen vanuit de business met betrekking tot de informatievoorziening.

Beschrijving

De BIM'er is de verbinder tussen de business en de IT. Hij is zich er voortdurend bewust van binnen welke context (business of IT) er een keus gemaakt moet worden.

Bij de business wint hij informatie in wat betreft eisen, wensen en beperkingen, aan de hand waarvan hij een voorlopig ontwerp opstelt van de gewenste situatie. Dit doet hij na een gedegen analyse en rekening houdend met gestelde kaders voor kwaliteit, testen, beveiliging, doorlooptijd, budget, en exploitatie en beheer. Met de business requirements gaat de BIM'er naar andere beleidsbeïnvloeders binnen de organisatie om in effectieve samenwerking tot een uitgewerkt ontwerp te komen. Hij zoekt de balans tussen wensen en mogelijkheden en maakt op basis van een kosten-batenanalyse een conceptontwerp.

Vaak zal de samenwerking gezocht worden met de IT'er om samen te bekijken in hoeverre de IT-mogelijkheden kunnen bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van de business. De BIM'er kan een IT-gerelateerd ontwerp op hoofdlijnen uitwerken; voor een meer gedetailleerd of uitgebreid IT-ontwerp schakelt hij de IT'er in.

Als inderdaad blijkt dat de oplossing in de IT gezocht moet worden, werkt de BIM'er samen met de IT'er het ontwerp verder uit, zodat de business dit kan goedkeuren en de IT'er de realisatie in werking kan gaan zetten.

Het kan echter ook blijken dat de oplossing niet in de IT gezocht moet worden. In dat geval weet de BIM'er zijn informatie ook te verzamelen bij andere partijen in de organisatie, bijvoorbeeld bij de technisch bedrijfskundige (die de schakel vormt tussen business en techniek). Het kan ook blijken dat de oplossing niet haalbaar is vanwege een te grote druk op bijvoorbeeld budget of technische beperkingen. De BIM'er is in zo'n geval degene die dit vertelt en uitlegt aan de business.

Het ontwerpen kan tot uiting komen bij de ontwikkeling van bijvoorbeeld een businessarchitectuur, waarin tot uiting komt hoe IT optimaal geïntegreerd kan worden in de bedrijfsorganisatie. Daarnaast kan het gaan om het ontwerp van een informatiesysteem dat moet worden ingebed in de organisatie of bijvoorbeeld een bedrijfsnetwerk.

Beheersingsindicatoren

1. De student ontwerpt een gebruikersinterface voor een voor hem bekende organisatie.
2. De student houdt in zijn ontwerp van de architectuur van processen rekening met de voorwaarden voor beheersing en informatievoorziening.
3. De student ontwerpt bedrijfsprocessen in relatie met IT-mogelijkheden (al dan niet in een keten).
4. De student houdt in zijn ontwerp van de functionele organisatiestructuur rekening met IT-mogelijkheden.
5. De student stelt met een schematechniek een ontwerp op voor een eenvoudig informatiesysteem.
6. De student houdt rekening met de business requirements bij het ontwerp van een bedrijfsnetwerk.
7. De student maakt een onderbouwde keuze uit de verschillende vormen van systeemontwikkeling.
8. De student ontwerpt een IT-systeem op hoofdlijnen.
9. De student 'vertaalt' op hoofdlijnen een nieuw procesmodel naar de IT.
10. De student houdt in het ontwerpproces rekening met de stakeholders in de organisatie.

Realiseren

De student begeleidt de acceptatie en ingebruikname van een IT-systeem of procesoptimalisatie, rekening houdend met de belangen aan de businesskant en met de randvoorwaarden vanuit de IT-kant.

Beschrijving

De rol van de BIM'er is het op verantwoorde en creatieve wijze versterken van de businessinnovatie en het ervoor zorgen dat de organisatie meegroeit met de relevante IT-innovaties. Hij treedt op als schakel tussen diverse partijen binnen de organisatie en heeft ook de rol om deze partijen met elkaar te verbinden in verandertrajecten.

Vaak zijn dit trajecten waarbij IT een rol speelt en de meeste van deze trajecten worden op projectmatige wijze uitgevoerd. Het kan daarbij gaan om een procesoptimalisatie of een systeemimplementatie die uitgerold moet worden, waarbij IT een factor is. De BIM'er zorgt er in dit verband voor dat alle betrokkenen weten hoe ze moeten werken met de nieuwe functionaliteit. Dit kan ook betekenen dat hij zorgt voor het trainen van de medewerkers.

De BIM'er begeleidt in dit verband ook de veranderprocessen die worden uitgevoerd op gebieden waar de gebruikersorganisatie op operationeel niveau mee te maken heeft. Daarnaast zorgt de BIM'er ervoor dat er gebruikerstesten worden uitgevoerd bij systemen die een grotere impact hebben op de bedrijfsvoering. Hierna kan het systeem geaccepteerd worden en volledig worden ingebed in de processen.

Beheersingsindicatoren

1. De student begeleidt eindgebruikers bij het in gebruik nemen van een nieuwe IT-functionaliteit.
2. De student adviseert over de minimale vaardigheden op IT-gebied die een eindgebruiker nodig heeft.
3. De student voert gebruikerstesten uit.
4. De student begeleidt medewerkers in het doorlopen van veranderprocessen.
5. De student realiseert de invoering en acceptatie van nieuwe procedures, rekening houdend met een gewijzigde informatievoorziening.
6. De student implementeert een enterprise-architectuur in de gebruikersorganisatie.
7. De student levert een bijdrage aan de evaluatie in hoeverre een gerealiseerd (IT-)project bijdraagt aan het behalen van de organisatiedoelstellingen.
8. De student evalueert met opdrachtgevers en het projectteam hoe een (IT-)project gegaan is.
9. De student coördineert en plant zijn werkzaamheden efficiënt en effectief.

Beheren

De student houdt gerealiseerde systeemimplementaties en proceswijzigingen in stand en zorgt voor een continue voortgang van processen die weinig/niet wijzigen, waarbij hij monitort of de functionaliteit nog aansluit bij de (informatie)behoefte van de gebruikersorganisatie.

Beschrijving

De BIM'er is niet alleen verantwoordelijk voor optimalisaties en implementaties, maar voor het in stand houden en beheren van processen die weinig/niet wijzigen. Continuïteit is hierbij het sleutelwoord; als de dagelijkse operatie niet (goed) loopt, kunnen verbetertrajecten ook niet optimaal uitgewerkt worden.

Daarnaast krijgt de BIM'er met beheer te maken wanneer een systeemimplementatie of procesoptimalisatie gerealiseerd is.

De nieuwe functionaliteit of werkwijze moet onderhouden worden; daarbij komen activiteiten kijken als: het trainen van gebruikers, gegevensbeheer, autorisatie, privacy, wijzigingsprocedures en het voortdurend evalueren van de kwaliteit van de functionaliteit of werkwijze.

Naast het beheren van processen is voor de BIM'er ook het beheren van de informatievoorziening een belangrijke activiteit. Het gaat hier om het functioneel beheer; het op operationeel niveau namens de gebruikersorganisatie in stand houden van de informatievoorziening. Wanneer de gebruikersorganisatie wijzigingen in de informatievoorziening nodig heeft, is functioneel beheer ingericht voor het (laten) doorvoeren en controleren van de wijzigingen. Ook heeft de BIM'er een verantwoordelijkheid in het op tactisch niveau inventariseren, categoriseren en prioriteren van de informatiebehoefte van de organisatie op zo'n manier dat de IT-leverancier hier passende oplossingen voor kan bedenken. Het resultaat van deze activiteiten is gebruikerstevredenheid en eigenaarstevredenheid.

Het is hierbij belangrijk voor de continuïteit van het traject dat de BIM'er zichzelf niet onmisbaar maakt; het proces moet geen vertraging oplopen in het geval dat de BIM'er uit zou vallen. Kennisdeling is hierbij onmisbaar, zowel voor de continuïteit van het traject als voor het draagvlak voor de rol en positie van de BIM'er.

Beheersingsindicatoren

1. De student onderhoudt een procesdocumentatie.
2. De student richt een procesbeheer in.
3. De student beheert een procesarchitectuur (principes, bedrijfsregels en modellen).
4. De student evalueert de performance van applicaties en infrastructuur.
5. De student evalueert de kwaliteit van de service en infrastructuur.
6. De student richt beheerprocessen in en/of optimaliseert deze.
7. De student zet Requests for Change op, rekening houdend met de voorschriften uit de enterprise- en applicatiearchitectuur.
8. De student vertaalt businessregels, validatieregels, enzovoort verzamelen en in testbare vorm.
9. De student overziet de gevolgen van een informatiesysteem voor beheer en exploitatie.
10. De student geeft vorm aan de opzet, inrichting en werking van een informatiesysteem.
11. De student deelt kennis en inzichten over de beheersprocessen met betrokkenen, zodat het beheer te allen tijde doorgang kan vinden.

Sociaal-communicatief

De student communiceert intern en extern op alle niveaus op adequate wijze, zowel schriftelijk als mondeling, om een vooraf opgesteld doel te bereiken.

Beschrijving

De BIM'er communiceert voortdurend met de business, maar ook met IT. Hij neemt hiermee een centrale positie in binnen de organisatie. Daarnaast communiceert hij wanneer nodig met externe leveranciers van bijvoorbeeld IT-functionaliteiten, en is hij in staat om to-the-point advies uit te brengen aan het hoger management.

De BIM'er verstaat en spreekt de verschillende 'talen' binnen de organisatie. Hiermee wordt bedoeld dat hij zich zowel tegenover de business als tegenover de IT op het gewenste inhoudelijke niveau en op een bij de doelgroep passende manier verstaanbaar maakt.

Hij communiceert en formuleert duidelijk en onderbouwt zijn argumenten vanuit relevante en correcte informatie. Hij stelt zich hierbij discreet en integer op.

Hij ziet in dat de verschillende partijen en disciplines binnen (en buiten) de organisatie verschillende belangen hebben. Door zijn communicatiestijl in woord en geschrift zorgvuldig af te stemmen op de doelgroep is hij in staat de belangen van de verschillende partijen te verenigen in een oplossing die voor iedereen tot tevredenheid leidt.

De BIM'er stelt zich collegiaal en dienstverlenend op. Waar sprake is van een klantrelatie is hij ook klantgericht. De BIM'er zal vaak betrokken zijn bij (complexe) projecten waarin IT een rol speelt en waarbij meerdere afdelingen betrokken zijn. Hij begeleidt en traint zijn collega's wanneer zij met een nieuwe functionaliteit leren werken en hij zorgt ervoor dat de voor hen relevante informatie voor zijn collega's beschikbaar wordt gesteld.

Wanneer er sprake is van tegenstrijdige belangen, heeft de BIM'er de vaardigheden om hier adequaat, integer en flexibel mee om te gaan. Hij schat in welke communicatiestijl en beïnvloedingsstijl in deze situatie het meest succesvol zijn en kan diverse interventiestrategieën toepassen.

Beheersingsindicatoren

1. De student communiceert professioneel met diverse doelgroepen.
2. De student formuleert helder, bondig en eenduidig.
3. De student ordent informatie op een dusdanige wijze dat anderen zonder technische of inhoudelijke kennis er ook mee kunnen werken.
4. De student zet in de communicatie met belanghebbenden overtuigend en professioneel de juiste middelen in.
5. De student zet communicatiestijlen en beïnvloedingsvaardigheden in om een vooraf opgesteld doel te bereiken.
6. De student houdt rekening met de belangen van verschillende doelgroepen.
7. De student stemt zijn interventies op het gebied van communicatie- en beïnvloedingsstijl af op de situatie en doelgroep.
8. De student gedraagt zich integer, discreet en zorgvuldig in de communicatie met anderen.

Zelfsturing

De student stuurt en regelt op adequate wijze zijn eigen ontwikkeling ten aanzien van het professionele optreden.

Beschrijving

Vanuit zijn centrale rol binnen de organisatie is het voor de BIM'er vanzelfsprekend dat hij zich vrij en proactief beweegt tussen de verschillende stakeholders, afdelingen en managementlagen. Omdat er regelmatig sprake is van onderlinge afhankelijkheden en deadlines over en weer, is het voor de BIM'er ook essentieel om zijn werk goed te kunnen plannen. In zijn planning houdt hij er ook rekening mee dat verschillende projecten gelijktijdig kunnen lopen. Daarnaast zorgt hij er te allen tijde voor dat hij niet onmisbaar wordt; bij eventuele afwezigheid van de BIM'er moeten de werkzaamheden volledig doorgang kunnen krijgen.

De BIM'er kijkt kritisch naar bestaande bedrijfsprocessen en neemt het initiatief om processen die niet optimaal werken nader te analyseren, en zijn bevindingen te spiegelen aan relevante stakeholders. Daarnaast kijkt hij ook kritisch naar zijn eigen aandeel in de processen binnen het bedrijf. Hij blijft zijn eigen competenties en vaardigheden ontwikkelen om een optimale bijdrage te kunnen leveren aan het bedrijf. Dit betekent ook dat hij zichzelf op de hoogte houdt van de laatste trends en ontwikkelingen binnen zijn vakgebied.

In alles wat de BIM'er onderneemt, houdt hij de onderlinge verhoudingen en mogelijke gevoeligheden in het achterhoofd en hij houdt hier waar mogelijk rekening mee. Ook heeft hij een goed beeld van waar hij wel en niet over kan en mag beslissen. Bij lastige dilemma's zorgt hij dat hij vanuit de voor hem relevante bronnen informatie verzamelt. Hij gaat hier integer mee om en neemt een weloverwogen besluit.

Beheersingsindicatoren

1. De student neemt het initiatief om verbeterpunten binnen de organisatie aan het management voor te leggen.
2. De student haalt voor zijn werkzaamheden informatie bij andere afdelingen.
3. De student weet op het juiste moment andere deskundigen in te schakelen.
4. De student draagt zorg voor de continuïteit van projecten zonder zichzelf onmisbaar te maken.
5. De student stuurt en reguleert de eigen ontwikkeling ten aanzien van leren, resultaatgericht werken, initiatief nemen en zelfstandig optreden.
6. De student reflecteert op zijn eigen handelen, denken en resultaten.
7. De student ontwikkelt zich richting persoonlijk leiderschap.
8. De student handelt ethisch en met respect voor anderen en stelt zich te allen tijde professioneel op.
9. De student onderzoekt welke trends en ontwikkelingen voor de organisatie belangrijk zijn.
10. De student maakt bij beroepsmatige en ethische dilemma's een afweging en besluit, rekening houdend met geaccepteerde normen en waarden.

Bijlage 2: Overzicht opleidingsprogramma 2013-2014

Toetsplan HBO Bachelor Business IT & Management				
Praktijkprogramma	Module	EC	Toetsvorm	
<i>Eindkwalificaties</i> Analyseren Adviseren Ontwerpen Realiseren Beheren Sociaal-communicatief Zelfsturing	Fase 1	Projectmanagement	8 MO/PO	Eindopdracht fase 1
		Procesmanagement	8 SE/PO	
		Bedrijfskundig informatiemanagement	8 MO/PO	
		Systeemontwikkeling	8 MO/PO	
		Netwerktechniek en -beheer	8 MO/PO	
		IT-architectuur	8 MO/PO	
	Fase 2	Bedrijfskundig management voor ICT	12 SE/PO	Eindopdracht fase 2
		ICT-strategie	12 SE/PO	
		Management van bedrijfsprocessen	12 SE/PO	
		Organisatie en verandering	12 MO/PO	
	Fase 3	Adviesvaardigheden	12 MO / PO	Portfolio-assessment
		Effectief communiceren en beïnvloeden	12 ME / PO	
			24 Minorafhankelijk	
	Fase 1	6 EC		
	Fase 2	6 EC		
	Fase 3	12 EC		
	Fase 4	30 EC		
Fase 4 (afstudeerfase)		30	Scriptie en verdediging	
Totaal EC		240		

Kleurlegenda:

- Modules, kennis en vaardigheden
- Praktijkprogramma, houding en gedrag
- Onderzoek en samenhang/integratie

MO Moduleopdracht
 ME Mondeling examen
 SE Schriftelijk examen
 PO Portfolio-opdracht

Bijlage 3: Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris

De heer dr. ir. H. Kievit, voorzitter

De heer Kievit is ingezet vanwege zijn vakdeskundigheid en onderwijsdeskundigheid. Hij is werkzaam als Directeur Center for Entrepreneurship & Stewardship / Program Director Modular Executive MBA programs bij Nyenrode Business Universiteit te Breukelen en als Lector Academie M&O bij Christelijke Hogeschool Ede. Hij werkt als zelfstandig senior adviseur strategie (familie)bedrijven en maatschappelijke organisaties; sociaal en maatschappelijk ondernemen; bedrijfsprocessen (ICT, informatiemanagement, specificatie, selectie, implementatie); organisatieadvies – optimalisatie bedrijfsprocessen - business development - nieuwe product/markt innovaties. Als (programma) directeur bij het Center for Entrepreneurship & Stewardship Nyenrode Business Universiteit is hij verantwoordelijk voor aansturing curriculum onderwijs en onderzoek van het center met aantal hoogleraren en PhD studenten in (parttime) MSc en MBA programma's en onderzoek op thema's: entrepreneurship cultuur, entrepreneurship in familiebedrijven, social venturing entrepreneurship, entrepreneurship in gezondheidszorg, entrepreneurship spiritualiteit. Voor deze visitatie heeft de heer Kievit onze handleiding voor panelleden ontvangen en is hij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

2011	Dissertatie "Social Venturing Entrepreneurship – een plaatsbepaling"; Nyenrode BU; http://www.nyenrode.nl/FacultyResearch/research/Documents/Dissertations/Kievit_He nk_Proefschrift.pdf
2008	Nyenrode Research Group - Qualitative & Quantitative Research Methods (vervolg)
2007	Nyenrode Research Group - Qualitative & Quantitative Research Methods
2006	Denkproducties - MBA in één dag
2006	INSEAD – Social Entrepreneurship
2004	RSM/ Talantou Corporate Finance BV - Impairment & Business Valuation
2003	Scholten & Franssen - Social Return on Investment Valuation and Measurement
1998	Van Veen en Partners – Leergang Interventiekunde: module 'management'
1997	Target Marketing International, Inc. – Managing Strategic Relationships
1997	Alert Management Consultants – Human Development Myers-Briggs Type Indicator; (HK: ENTP)
1996	Target Marketing International, Inc. - Target Account Selling
1994	Twynstra & Gudde – 'Goal Directed Project Management'
1989–1994	Agrarische Bedrijfseconomie; Wageningen Universiteit
1983–1989	Atheneum B; Lodenstein College, Amersfoort

Werkervaring:

2013 – heden	Lector Academie M&O, Christelijke Hogeschool Ede
2011 – heden	Directeur Center for Entrepreneurship & Stewardship / Program Director Modular Executive MBA programs - Nyenrode Business Universiteit Breukelen
2009 – 2013	Parttime docent academie Business Administration Christelijke Hogeschool Ede lector Lectorate research on business & economic data for the FoodValley region
2006 – 2011	Parttime docent/research associate leerstoel Social Venturing Entrepreneurship - Nyenrode Business Universiteit, Breukelen Gastdocent Wageningen Universiteit – Sustainable Marketing bij vakgroep Marktkunde & Consumentengedrag en leerstoel Coöperatie theorie.
2005 – heden	Dokifath bv (www.dokifath.nl) senior adviseur familiebedrijven en particuliere vermogensfondsen

- 1999 – 2005 Noaber foundation – internationaal algemeen secretaris / maatschappelijk fondsmanager v. particulier vermogensfonds
- 1993 – 1999 Baan International – Baan Development, internationaal software expert voor bedrijfsprocessen

Bestuurservaring:

- 2006 – heden Penningmeester bestuur Stichting NET; www.netfoundation.edu; Ondersteuning met digitaal leersysteem en internettechnologie van academische onderwijsinstellingen en missionaire ontwikkelingsorganisaties
- 2004 – heden Secretaris bestuur stichting Pro Rege; verstrekking studiebeurzen aan studenten t.b.v. extra masterstudie christelijke filosofie.
- 2003 – 2008 Secretaris/Penningmeester Stichting MijnZorg, Ede; www.mijnzorg.nl
- 2001 – 2005 Lid Raad van Toezicht Eurocenter Amoba; Sf. Gheorge, Roemenie; www.eurocenter.ro
- 2001 – 2005 Voorzitter Stichting Silicon Polder Fund, Lunteren; www.siliconpolderfund.nl
- 2000 – 2005 Lid Raad van Toezicht/Advies Indutech SA, Stellenbosch, Zuid-Afrika; www.indutech.co.za
- 2000 – 2005 Lid Coördinatiegroep Businessplatform Woord & Daad; <http://bedrijven.woordendaad.nl>
- 1999 – 2004 Lid Raad van Toezicht JBE Ltd, Jerusalem, Israël

Publicaties:

- 2013 SVE: a new form of Economic Co-operation in Hoogenboom, B, e.o., *Gorillas, Markets and the Search for Economic Values- a Nyenrode perspective*, Breukelen
- 2013 Kievit, H. Social Venturing Entrepreneurship – Wetenschap. *LoopbaanVisie*, no.2013-1. (<http://www.loopbaan-visie.nl/>)
- 2012 Kievit, H., G. Overbeek. (2012). Ondernemen met maatschappelijk perspectief op landgoederen; *Tijdschrift Landwerk*. No. 6; (<http://www.landwerk.nl/tijdschrift.php>)
- 2012 Kievit, H., Oevermans, H.M., 'De enige route uit de crisis is de groene route; Herman Wijffels over de principes van een circulaire economie', interview met Dr. H.H.F. Wijffels, *Tijdschrift Wapenveld* (www.wapenveldonline.nl), 62e jaargang, nr. 2, 2 – 12;
- April 2012 Social Venturing Entrepreneurship – een plaatsbepaling (Van Gorcum, handelseditie)
- Nov. 2011 dissertation Social Venturing Entrepreneurship – a statement (Nyenrode BU)
- 2011 Ondernemerschap voor Groene Doelen; ESB (96) 4612S
- 2009 Ondernemerschap voor Maatschappelijke Doelen, ESB (94) 4555 – p. 141-142
- 2008 Stille Revolutie van Social Venturing Entrepreneurship; *Holland Management Review*

De heer F.C.B.M. Willems

De heer Willems is ingezet vanwege zijn deskundigheid op het gebied van informatica en bedrijfskundige informatica. Bovendien heeft de heer Willems onderwijservaring door zijn werkzaamheden als lector aan de Hanzehogeschool, waar hij diverse onderzoeken heeft gedaan, zoals promotieonderzoek teamperformance monitoring, praktijkgericht onderzoek crowdsourcing en onderzoek naar leiderschap. De heer Willems is voorzitter van de internationale ISO normcommissie sourcing. Voor deze visitatie heeft de heer Willems onze handleiding voor panelleden ontvangen en in een voorbereidende vergadering is hij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

- 2011 – heden PhD promotie Faculteit Sociologie Rijksuniversiteit Groningen
1989-1991 HEAO Bedrijfskundige informatica
1982-1987 Hogere Informatica Opleiding (HIO)

Werkervaring:

- 2012 – heden Directeur Leiderschapsontwikkeling bij Lean Management Instituut. Verantwoordelijk voor ontwikkeling en transitie van organisaties met Lean principes en lid van het wereldwijde Lean Netwerk
- 2010 – heden Lector Hanzehogeschool Groningen. Verantwoordelijk voor lectoraat leiderschap van social sourcing binnen Instituut voor Communicatie, Media & IT en Kenniscentrum Ondernemerschap
- 1999 – 2012 Senior organisatie adviseur en partner bij Twynstra Gudde. Verantwoordelijk voor adviesgroep regie en sourcing
- 1987 – 1999 Managing consultant (MT-lid) Pink Elephant. Betrokken bij ontwikkeling organisatie, professionaliseringsopdrachten en ontwikkeling vakgebied ICT beheer. Verantwoordelijk voor adviesorganisatie van 60 professionals
- 1982 – 1987 Projectleider Defensie 1^e legerkorps in reorganiseren Defensie onderdelen en voeren ICT vernieuwingsprojecten

Overig:

- Professioneel en veelbezocht (>1000 bezoekers/maand) weblog met vakmatige ervaringen, visies en inzichten www.twynstraguddeblog.nl/frankwillems:
- Publicatie van zijn lectorinstallatie 'regisseren van ondernemende netwerken', november 2010, digitaal beschikbaar op <http://www.scribd.com/doc/43800189/Installatierede-Regisseren-van-Ondernemende-Netwerken>
- Publicatie van sheets over colleges, presentaties en visie op internationale publicatieportal Slideshare <http://www.slideshare.net/Frankwillems/presentations> (>40000 downloads van zijn publicaties)
- Diverse artikelen in het Outsource Magazine in 2008, 2009 en 2010
- Sourcing vraagt om een veranderaanpak; PON handboek Regie bij uitbesteding, november 2008

De heer A.J.H. van Dijk RI CMC

De heer Van Dijk is ingezet als panellid vanwege zijn vakdeskundigheid en zijn relevante werkvelddeskundigheid op het gebied van en bedrijfskundige informatica en bedrijfseconomie. Bovendien beschikt de heer Van Dijk over internationale deskundigheid op het gebied van informatica, informatiekunde, informatiedienstverlening en –management. Voor deze visitatie is de heer Van Dijk individueel geïnstrueerd over het proces van accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

- 1998 – heden Permanente Educatie en certificeringstraject OOA
1995 – 1996 Master of Management Consultancy (Vrije Universiteit Amsterdam)
1989 – 1990 Hoofdopleiding Bedrijfskunde & Permanente Educatie (IBO-Zeist)
1987 – 1988 Bedrijfseconomie (ISW)
1978 – 1985 AMBI-opleiding (NOVI/EXIN)

Werkervaring:

2005 – heden	Ymere en Stadgenoot, Manager Informatisering & IT, lid managementteam
2005 – 2009	Bisnez Management BV, veranderingsmanager / interimmanager
2004	De Straat Milieu-Adviseurs/ Syncera IT-solutions, Delft, Afdelingshoofd/ Directeur
2002 – 2004	HCC, Houten, manager kenniscentrum
2000 – 2002	Escador, Den Dolder, Manager E-Business Consultancy
1999 – 2000	ESIRE (onderdeel Origin), Baarn, Business-unitmanager
1997 – 1999	ORIGIN Serviceline Consulting, Amsterdam/Apeldoorn, Servicepractice manager
1997	ORIGIN-Nederland, Changemanager
1996 – 1997	PTT/KPN-Telecom – Den Haag/Groningen, Consultant, adviseur & changemanager
1994 – 1996	Postbank Amsterdam, Beleidsadviseur
1992 – 1995	Postbank Leeuwarden, Changemanager, Adviseur, QA-manager, docent & Consultant
1993 – 1995	Ministerie van Economische Zaken, Den Haag, Beleidsmedewerker Methoden, Technieken en Kwaliteitszorg.
1991 – 1993	NMB/PostbankGroep, Amsterdam, Beleidsmedewerker Methoden, Technieken en Kwaliteitszorg.
1991	Postbank, Amsterdam, Consultant, Informatie-analist.
1988 – 1991	Philips/Circle Software-Engineering, Den Haag, Consultant, Adviseur, Docent.
1985 – 1988	Postbank, Den Haag, Systeemontwerper en Database-administrator.
1982 – 1985	Koninklijke Luchtmacht, Den Haag, Beleidsmedewerker Methoden & Technieken
1978 – 1982	Koninklijke Luchtmacht, Den Haag, Systeemontwerper en programmeur

Relevante nevenfuncties:

Lid van diverse vakgroepen, zoals VUSIE en OOA
Ambassadeur NGI, platform voor ICT professionals
Lid van verdienste van de VRI (Vereniging van Register Informatici)
Lid stichtingsraad Stichting Historie der Techniek
Lid van de Betafederatie, adviesorgaan Ministerie van OC&W
Lid redactiecommissie SDU (waaronder AutomatiseringGids en Informatie)
Lid advies raad Stichting PATO (Post Academisch Technisch Onderwijs)
Lid van CEPIS (Council European Professional ICT Societies)
Afgvaardigde van Nederland in het E-SkillsForum (adviesorgaan Europarlement)

Publicaties:

(mede)auteur van diverse publicaties op het gebied van

- Methoden & Technieken van Systeemontwikkeling
- Case Tools
- Electronic Commerce
- Change Management
- Projectmanagement
- Human Resource Management binnen de ICT
- CORA-Referentie-Architectuur

Publicaties verschenen in:

- Informatie maandblad vd informatievoorziening
- Automatiserings Gids
- Computable
- Tiem
- I&I – Informatie en Informatievoorziening
- Architectuur en Infrastructuur
- Andere Nederlandse vakbladen

De heer G. van der Veer

De heer Van der Veer is ingezet als studentlid. Hij volgt in deeltijd de hbo masteropleiding Sport en Beweginginnovatie aan Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. De heer Van der Veer is representatief voor de primaire doelgroep van de opleiding en beschikt over studentgebonden deskundigheden met betrekking tot de studielast, de onderwijsaanpak, de voorzieningen en de kwaliteitszorg bij opleidingen in het domein. Voor deze visitatie is de heer Van der Veer aanvullend individueel geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

Mulo
MTS Electro techniek
Dirksen digitale elektronica BE
Diverse binnen en buitenlandse sales trainingen en seminars
Rijks Universiteit Groningen: handels correspondentie Engels
Studiecentrum Bedrijf en Overheid: Effectief subsidies verwerven.
Studiecentrum Bedrijf en Overheid: Financieel management Hoger onderwijs

Werkervaring:

2000 – heden Hoofd HAN SENECA Expertisecentrum voor Sport, Arbeid en Gezondheid
2004 – heden Directeur eigenaar THP2 Europe BV
2000 – 2006 Sales Director Nuovo Holding BV
1989 – 2000 Sales Director Technogym Benelux

Mevrouw dr. M.J.H. van der Weiden

Mevrouw Van der Weiden is ingezet als NQA-auditor. Zij heeft meer dan tien jaar ervaring met visiteren en kwaliteitszorg in alle sectoren van het hoger onderwijs (hbo en wo). Verder heeft zij twintig jaar ervaring met onderwijsmanagement en onderwijsbeleid in het mbo, hbo, wo en internationaal onderwijs. Mevrouw Van der Weiden heeft in het voorjaar van 2012 deelgenomen aan de training van de NVAO en de intervisie in december 2012. Zij is gecertificeerd secretaris.

Opleiding:

1978 – 1986 Rijksuniversiteit Utrecht, Klassieke taal- en letterkunde
1972 – 1978 Rijksuniversiteit Utrecht, Psychologie

Werkervaring:

2012 – heden Freelance secretaris en projectleider QANU en NQA; zelfstandig onderwijskundig adviseur (Marianne van der Weiden Onderwijsadvies)
2004 – 2012 Manager Strategie en Onderwijs bij de MBO Raad
1998 - 2004 Academic Registrar bij het Institute of Social Studies, Den Haag

- 1998 Hoofd bureau Procesmanagement Lerarenopleidingen bij de HBO-raad
- 1987 – 1998 Beleidsmedewerker Onderwijs bij de VSNU (Projectleider visitatiestelsel onderwijs, aansluiting vwo-wo)
- 1987 – 1991 Onderzoeker NWO bij de Katholieke Universiteit Nijmegen (Radboud Universiteit) (voorbereiding dissertatie)
- 1986 Onderwijsbeleidsmedewerker Subfaculteit Psychologie, Katholieke Universiteit Brabant (Tilburg University)
- 1981 - 1986 Onderwijskundig onderzoeker IOWO (instituut voor onderwijskundige dienstverlening), Katholieke Universiteit Nijmegen (Radboud Universiteit)
- 1979 - 1981 Onderwijsstimuleringsmedewerker Politicologie, Internationale Betrekkingen, Katholieke Universiteit Nijmegen (Radboud Universiteit)

Bijlage 4: Bezoekprogramma

Programma dag 1, donderdag 17 oktober 2013

- 12:30 – 13:30 uur   Lunch en kennismaking panel (besloten)
- 13:30 – 14:00 uur   Rondleiding
(digitaal, e-Connect)
- Dhr. drs. Eric Pardon MMI, manager Producten en Innovatie
  - Dhr. Justus van Ebbenhorst Tengbergen BBA, voorzitter centrale examencommissie, kwaliteitsmanager
- 14:00 – 14:30 uur   Spreekuur (studenten en docenten) (niet benut)
- 14:30 – 18:30 uur   Voorbereiding en materiaalbestudering (besloten)

Programma dag 2, vrijdag 18 oktober 2013

- 08:30 – 09:15 uur   Blok Inhoud I: afstuderen
- Dhr. Hoogleraar Wim van Grembergen Phd., lid Denktank/Raad van Advies en lid Academic Board
  - Dhr. Ir. Hans Vink, kerndocent en scriptiebegeleider, scriptiebeoordelaar
  - Dhr. Ir. Erik Mols, kerndocent, scriptiebegeleider en scriptiebeoordelaar
  - Dhr. Dr. Dirk Huckriede, lector
- 09:15 – 09:30 uur   Korte pauze (besloten)
- 09:30 – 10:15 uur   Blok Inhoud II: afstudeerfase
- Dhr. Marco de Bruin
  - Dhr. Marc van de Lest
  - Dhr. Carlos Rodrigues
  - Dhr. André Derksen - telefonisch bereikbaar tijdens audit
- 10:15 – 10:30 uur   Korte pauze (besloten)
- 10:30 – 11:15 uur   Blok Inhoud III: propedeuse en hoofdfase
- Dhr. Peter van Vliet
  - Dhr. Hans Ernens
  - Dhr. Caspar van Beek
  - Dhr. Bernard Bruin
- 11:15 – 11:30 uur   Korte pauze (besloten)
- 11:30 – 12:15 uur   Gesprek met docenten
- Dhr. Ir. Hans Vink, kerndocent en scriptiebegeleider, scriptiebeoordelaar
  - Dhr. Ir. Erik Mols, kerndocent, scriptiebegeleider en scriptiebeoordelaar
  - Dhr. Drs. Karel van Schie, docent
  - Mw.kand. Annet Luyendijk, docent

- Dhr. Drs. Louis van der Meché, docent
- Dhr. Ing. Marcel Gelsing, docent
- Dhr. Adrie de Loos, docent

12:15 – 13:15 uur Lunchpauze + overleg / extra bestuderen materiaal (besloten)

13:15 – 14:00 uur Eerste gesprek met opleidingsmanagement

- Dhr. Prof. Dr. A. J. Cozijnsen, directeur Onderzoek en Internationalisering, lid Academic Board
- Dhr. drs. Eric Pardon MMI, manager Producten en Innovatie
- Mw. José Smit BBA, manager Hogeschool NCOI
- Dhr. Hans Pruszner BBA, opleidingsmanager a.i.
- Dhr. Hubert Lamers, opleidingsmanager

14:00 – 14:15 uur Korte pauze (besloten)

14:15 – 15:00 uur Blok Borging

- Dhr. Prof. Dr. D. J. Eppink, voorzitter Academic Board
- Dhr. Justus van Ebbenhorst Tengbergen BBA, voorzitter centrale examencommissie, kwaliteitsmanager
- Dhr. Daniël Kooistra MSc. voorzitter examencommissie domein techniek & ICT, kwaliteitsmanager
- Dhr. Ing. Frans Timmer MBA RI, lid Raad van Advies/werkveldcommissie en lid examencommissie domein techniek & ICT
- Dhr. Thomas de Jong BBA, lid kernteam/werkveldcommissie
- Dhr. Ir. Dick van de Loo, lid examencommissie domein techniek & ICT

15:00 – 17:00 uur Beoordelingsoverleg panel (besloten)

17:00 – 17:30 uur Tweede gesprek opleidingsmanagement, inclusief afronding

- Dhr. Drs. Eric Pardon MMI, manager Producten en Innovatie
- Dhr. Justus van Ebbenhorst Tengbergen BBA, voorzitter centrale examencommissie, kwaliteitsmanager
- Dhr. Hans Pruszner BBA, opleidingsmanager a.i.

Bijlage 5: Bestudeerde documenten

Vooraf verstuurd aan NQA

- Kritische zelfreflectie (TBO) HBO Bachelor Business IT & Management;
- Vier scripties inclusief beoordeling, studentnummers:
  - 90340;
  - 24534;
  - 321851;
  - 251479.

Materiaal ter inzage tijdens audit

1	Onderwijsbeleidsplan en toetsing	1.1	Onderwijsvisie, visie op toetsing en onderwijsorganisatie
		1.2	Onderwijs- en Examen Regeling (OER) behorende bij de betreffende opleiding
		1.3	Regeling examencommissie
		1.4	Toelating
		1.5	Specifiek vrijstellingenoverzicht behorende bij de opleiding
		1.6	Notitie toetsbeleid
2	Onderzoek	2.1	Visie op onderzoek
		2.2	Onderzoeksinstituut NCOI
		2.3	Onderzoekslijnen
3	Personeel	3.1	Personeelsbeleidsplan
		3.2	Organigram en functieprofielen
		3.3	Professionals (freelance), werving
		3.4	Begeleiding nieuwe freelance professionals
		3.5	Informatiesessies medewerkers
		3.6	CV's interne medewerkers betrokken bij de opleiding
		3.7	CV's freelance professionals betrokken bij de opleiding
4 en 5	4 Voorzieningen inclusief 5 Voorzieningen voor studenten met functiebeperking		Beleidsplan voorzieningen
6	Kwaliteitszorg	6.1	Beleidsplan kwaliteit
		6.2	Handboek ISO
		6.3	Verbetermatrix 2013 e.v.
		6.4	Evaluatieformulieren

7	Verslaglegging relevante commissies / stakeholders	7.1	Examencommissie
		7.2	Werkveldcommissie
		7.3	Overleggen freelance professionals betrokken bij de opleiding
		7.4	Opleidingsvertegenwoordiging
		7.5	Relevante correspondentie
8	Handboeken en overig studiemateriaal	8.1	Landelijke documenten gebruikt bij het opstellen van het beroeps- en opleidingsprofiel
		8.2	Programmabeschrijving fase 1 t/m 4
		8.3	Literatuurlijst
		8.4	Fictieve bedrijven
		8.5	Instructie aansturing examen- en materiaalontwikkelaars
		8.6	Instructie aansturing examen- en materiaalontwikkelaars

Studiemateriaal ter inzage tijdens de audit

- Online leeromgevingen modules, eindopdrachten, portfolio en scriptie;
- Examenwerken (schriftelijke examens, moduleopdrachten, eindopdrachten, scripties en portfolio's).

Bijlage 6: Overzicht bestudeerde afstudeerwerken

Hieronder een overzicht van de studenten van wie het panel de afstudeerwerken heeft bestudeerd. Conform de regels van de NVAO zijn alleen de studentnummers opgenomen.

90340
24534
321851
251479
338759
187273
329438
351272
431362
328504
322421
273442

Bijlage 7: Verklaring van volledigheid en correctheid

Netherlands Quality Agency

Verklaring van volledigheid en correctheid van de informatie

Betreffende de visitatie van de opleiding:

Commerciële Economie Deeltijd + Associate degree Marketing Management

Instelling: AVANS Hogeschool

Visitatiedatum: 30-09-2013 & 1-10-2013

Ondergetekende: J.C.H. VAN WIJK HM MTS

vertegenwoordigend het management van de genoemde opleiding,

in de functie van: DIRECTEUR ADT

verklaart hierbij dat alle informatie ten behoeve van de visitatie van de genoemde opleiding in volledigheid en correctheid ter beschikking wordt gesteld, *waaronder informatie over alternatieve afstudeerroutes die momenteel en/of gedurende de afgelopen 6 jaar (hebben) bestaan*, zodat het visitatiepanel tot een op juiste feiten gebaseerde oordeelsvorming kan komen.

Handtekening:

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized 'J' followed by a long horizontal line.

Datum: 23 SEPT 2013.